

UNIVERZITA JANA AMOSE KOMENSKÉHO PRAHA

BAKALÁŘSKÉ KOMBINOVANÉ STUDIUM

2014-2017

BAKALÁŘSKÁ PRÁCE

Pavel Odrazil

**Vyhodnocení volební kampaně politické strany v pražských
komunálních volbách.**

Praha 2018

Vedoucí bakalářské práce: RNDr. Jaroslav Huk, CSc

JAN AMOS KOMENSKY UNIVERSITY PRAGUE

BACHELOR COMBINED (PART TIME) STUDIES

2014-2017

BACHELOR THESIS

Pavel Odrazil

**Evaluating the election campaign of a political party in
Prague's municipal elections.**

Prague 2018

The Bachelor Thesis Work Supervisor: RNDr. Jaroslav Huk, CSc

Prohlášení

Prohlašuji, že předložená bakalářská práce je mým původním autorským dílem, které jsem vypracoval samostatně. Veškerou literaturu a další zdroje, z nichž jsem při zpracování čerpal, v práci řádně cituji a jsou uvedeny v seznamu použitých zdrojů.

Souhlasím s prezenčním zpřístupněním své práce v univerzitní knihovně.

V Praze dne

Pavel Odrazil

Poděkování

Děkuji p. RNDr. Jaroslavu Hukovi, CSc., za velmi cenné rady, vřelou komunikaci a podporu při psaní této bakalářské práce. Dále chci poděkovat vedení KDU-ČSL za cenné informace a moji sestře za morální podporu po celou dobu studii.

Anotace

Cíl této práce je obsažen v jejím samotném názvu. Aby čtenář lépe pochopil samotný význam práce, musí práce podrobněji popsat několik témat. Prvním tématem je vlastní volební systém a jeho možné alternativy. Dále je práce zaměřena na volební výsledky jedné strany, proto je nutné, seznámit se s danou politickou stranou, její historií a ideály. V praktické části se již podrobně zaměří na porovnání vybraných pražských volebních okrsků za poslední dvě uskutečněné volby.

Klíčová slova

Politická strana, politické ideály, politický systém, volební kampaň, volební okrsek, volební právo.

Annotation

The goal of this work is contained in its very title. So that readers can better understand the importance of the work itself, the work must describe in detail several topics. The first issue is its own electoral system and its possible alternatives. Further work is focused on the election results one side, so it is necessary to acquaint themselves with the political party, its history and its ideals. The practical part is focused on detailed comparison of the various constituencies in Prague in the last two elections made.

Keywords

Political party, political ideals, political system, election campaign, precinct electoral law. election

OBSAH

ÚVOD	9
TEORETICKÁ ČÁST	10
1 HISTORIE VOLEBNÍHO SYSTÉMU NA ÚZEMÍ ČR	10
1.1 Pojem volebního systému	11
1.2 TYPOLOGIE VOLEBNÍCH SYSTÉMŮ	11
1.3 Absolutně většinové systémy.....	14
1.4 Systémy poměrného zastoupení.....	15
1.5 Velikost obvodů.....	16
1.6 Volby do zastupitelstev krajů	17
1.7 Komunální volby - volby do městských zastupitelstev	17
2 MODERNÍ DĚLENÍ POLITICKÝCH SYSTÉMŮ	19
3 DNEŠNÍ MODEL VOLEB	21
4 POROVNÁNÍ SPECIFIK PRAHY S CELOSTÁTNÍM PRŮMĚREM	22
4.1 Volební podpora-význam	22
5 POLITICKÝ MARKETING	25
5.1 Vznik a vývoj politického marketingu.....	26
5.2 Nástroje politického marketingu.....	27
5.3 Presentace	27
5.4 Podpora presentace	28
5.5 Presentační rozdíly mezi komunálními a celorepublikovými volbami	28
6 STRUČNÁ HISTORIE ČSL A KDU-ČSL	29
6.1 Kořeny ČSL	29
6.2 Vznik ČSL	30
6.3 Sloučení křesťanských stran	31
6.4 ČSL mezi válkami	32
6.5 Volby r. 1925 a následné kroky	33
6.6 Sociální politika ČSL.....	33
6.7 Sociální složení ČSL.....	34
6.8 ČSL před 2. Světovou válkou	35

6.9	Mnichovská dohoda a její důsledky.....	35
6.10	ČSL po druhé světové válce	36
6.11	Za komunistické nadvlády	37
6.12	Přípravné kroky před rokem 1989	38
6.13	Sametová revoluce a porevoluční Československo	38
6.14	Vznik KDU-ČSL	39
6.15	Kroky před rozpadem federace.....	40
6.16	Samostatná Česká republika a KDU-ČSL	40
6.17	Vize strany do nadcházejících voleb	40
	PRAKTICKÁ ČÁST	46
7	POSTŘEHY ÚČASTNÍKŮ VOLEB A VOLIČŮ.....	46
7.1	Shrnutí rozhovorů	48
8	CÍLE A VYHODNOCENÍ VOLEBNÍ KAMPANĚ.....	49
	DISKUSE.....	56
	ZÁVĚR	57
	SEZNAM POUŽITÝCH ZDROJŮ.....	58
	SEZNAM ZKRATEK	61
	SEZNAM OBRÁZKŮ, TABULEK A GRAFŮ	62

ÚVOD

Je 27. Října 2013. Jinak poklidná neděle je zvláštní tím, že Česká televize vysílá jedny z posledních průzkumů Parlamentních a komunálních voleb. Na Karlově náměstí v Paláci Charitas je důvod k oslavám. Je totiž jisté, že se právě stalo něco výjimečného. KDU-ČSL, jako první polistopadová strana, se dokázala, po minulých volbách, vrátit nad šesti procentní hranici. Toto znamená, že se vrací do lavic Poslanecké sněmovny. Ovšem k zasednutí, je ještě dlouhá cesta.

Tento velký úspěch zastínil ještě jednu důležitou věc, a to úspěch koalice v pražských komunálních volbách, jejím lídrem se stal Jan Wolf. Po dlouhých letech, se stal zástupcem myšlenek KDU-ČSL zastupitelem Hlavního města.

V rámci této práce budu analyzovat příčiny těchto úspěchů, jak z důvodů politických, tak z důvodů sociologických a nezapomeneme ani na osobnostní stránku lidí zainteresovaných v této záležitosti.

V první (teoretické) části se autor zaměří na volby jako takové. Volební systémy, jejich použití v praxi. V další části se práce zaměří na Prahu, jako specifický region, tedy především sociální hledisko a tím rozdíly s jinými regiony. Protože je práce situovaná právě na jednu politickou stranu, nesmí se vynechat ani historie této strany. Ta je důležitá především pro pochopení ideálů strany. Její zaměření a dlouhodobé myšlení. Historický pohled na problematiku z části nastíní důvody dlouhého období bez aktivního podílení se strany v politickém životě a rozhodování státu.

Ve druhé části se práce více zaměří na přesná čísla volebních výsledků z let 2010 a 2013. Uvedené postřehy z konzultací jak s přímými účastníky volebního týmu, tak i s nestrannými pozorovateli z řad veřejnosti odborné i neodborné.

Výsledkem této práce nemá být propaganda jedné strany, jak by se mohlo zdát. Ani jednoho ideálu, ale důvodů vedoucích k těmto výsledkům. Jejich použití pro další rozvoj politické kultury a v neposlední řadě vyzdvižení důležitosti voleb a našeho státního zřízení.

Rozsah této práce však nemůže obsáhnout všechny faktory vedoucí ke stávajícímu stavu. Proto se autor v závěru zamyslí nad hlavními důvody a nastíní další možnosti rozšíření dalším směrem, ve kterém by chtěl pokračovat v navazující práci.

TEORETICKÁ ČÁST

1 HISTORIE VOLEBNÍHO SYSTÉMU NA ÚZEMÍ ČR

Historicky první volby na Českém území se uskutečnily v roce 1848, zásluhou absolutismu se ovšem na dalších několik desítek let vytratily. Přesněji do 60. let 19. století. Tento návrat však nebyl všeobecný, byl podmíněn daněmi či majetkem. Volební právo, jak ho známe dnes, se vrátilo až ve volební reformě z roku 1907. Zajímavostí je, že toto právo měli pouze muži, ženy toto právo získali až o 13 let později, to je v roce 1920.

Dalším významným milníkem byly třicátá léta minulého století, kde se obecní samospráva dostava do opatrovnictví protektorátního státu a po roce 1945 se volí do neslavně proslulých Národních výborů (1945-1990 orgán československé státní správy na úrovni obce, města, městského obvodu...). Složení těchto výborů bylo po roce 1946 pouze upraveno podle výsledků parlamentních voleb. Teprve v roce 1954 mohl občan znovu ovlivňovat složení místních radnic. Skutečnost však nebyla zdaleka tak růžová, jak by se na první pohled zdálo. Většina voličů raději volila nadiktované kandidáty jednotné Národní fronty. Tento jev vznikl buď ze strachu z případných persekucí, přesvědčení a mnohdy nízké informovanosti obyvatelstva. Přívlatek „demokratické“ tak u voleb slýcháme až od roku 1990. ¹ V naší zemi je využíván systém poměrový. V tomto systému se mandáty rozdělují v určitém poměru k počtu získaných hlasů, je využíváno vícemandátových obvodů.

¹ ROŽŇÁK, Petr. *Politologie pro všechny*. Ostrava: Key Publishing, 2014. Monografie (Key Publishing).

1.1 POJEM VOLEBNÍHO SYSTÉMU

Volební proces je charakterizován především dvěma fázemi. Tou první je uskutečnění voleb s procesem výběru voliče, druhým pak transformace výsledku do politického složení voleného sboru. Soubor pravidel řídící proces od jeho úplného začátku, tj. od vyhlášení voleb a stanovení jejich data, po jeho konečnou fázi, tedy sečtení hlasů a jejich převedení na mandáty, je uzákoněn ve volebních zákonech a volebních řádech dané země. Tento soubor pravidel lze v širším pojetí označit za volební systém. Obecně se tedy může říci, že volební systém je soubor pravidel, který řídí proces voleb a jehož výslednou podobou je transformace hlasů na mandáty.²

V širším pojetí je jistě možné do pojmu volební systém zahrnout všechny faktory regulující konání voleb zahrnující celý volební proces, zásady volebního práva (např. podmínky účasti obyvatel ve volbách) a konečně vlastní volební proceduru. Pro potřeby této práce budu pod pojmem volební systém rozumět zejména onu závěrečnou proceduru, tedy mechanismus transformace hlasů voličů na složení voleného zastupitelského sboru.³

1.2 TYPOLOGIE VOLEBNÍCH SYSTÉMŮ

Ve světě existuje celá řada volebních systémů. Možná by se dalo říci, že co země, to jiný volební systém. Ač jsou některé z nich na první pohled velmi podobné, liší se např. v systému sčítání hlasů a v jejich převedení na mandáty, ve velikosti volebních obvodů nebo v jiných faktorech, které volební systém determinují. Některé z těchto faktorů se mohou jevit jako drobné detaily, ale po jejich aplikaci či úpravě se může výrazně či zcela změnit původní ráz volebního systému. Rein Taagepera dokonce tvrdí, že: „Všechny volební systémy jsou sui generis (svého druhu), i ty s podobnými volebními pravidly.“⁴

V zásadě existují dva základní volební systémy: systém většinový a systém poměrného zastoupení, přičemž každý z těchto systémů má řadu modifikací. Obecně platí, že ve většinovém systému vítězí ten, kdo získal většinu hlasů, zatímco u poměrného rozhodují poměry hlasů. Pokud si mandáty mezi sebe kandidáti či strany rozdělí v určitém poměru,

² CABADA, Ladislav a Marek ŽENÍŠEK. *Smišené volební systémy*. Dobrá Voda: Aleš Čeněk, 2003. ISBN 80-86473-44-9

³ Tamtéž

⁴ CHARVÁT, Jakub. *Politika volebních reforem v ČR po roce 1989*. Praha: Grada, 2013. Politologie (Grada), str. 159. ISBN 978-80-247-4700-2.

který vychází z počtu hlasů, které získali, jde o poměrný systém. Sartori vyjádřil rozdíl mezi oběma velmi jednoduše: kritériem je to, zda se hlasy na mandáty přepočítávají v poměru, nebo nikoli“. Pokud všechna křesla, která jsou v sázce, získá vítěz popř. vítězové, jedná se o většinový systém. Prostor mezi nimi většinovými a poměrnými zaplňují systémy tzv. semiproporční – polopoměrné.

Semiproporční volební systém je kategorie volebního principu, ve které je na úrovni volebního obvodu využita většinová technika ve smyslu přidělení mandátů kandidátům s největším počtem hlasů, ale není zaručeno, že budou všechny mandáty přiděleny jedné kandidátce.

Mezi ně mimo jiné spadají i systémy smíšené, tedy takové, které kombinují poměrnou a většinovou volbu.⁵

1.2.1 Většinové volební systémy

Většinové volební systémy přidělují mandát vítězi. V případě, že se ve volebním obvodě rozdělují více mandátů, není jejich snahou rozdělit je v poměru podle počtu hlasů, které kandidáti získali. Rozhodujícím kritériem je většina hlasů. Většina může být dvojí - relativní a absolutní. Podle tohoto kritéria také můžeme většinové systémy dále dělit. První variantou je většinový volební systém s relativní většinou, kdy vítězí kandidát s největším počtem hlasů bez ohledu na získané procento hlasů. Druhou variantou je pak většinový volební systém s absolutní většinou. V tomto případě vítězí kandidát, který získal nadpoloviční počet hlasů.⁶

1.2.3 Relativně většinové systémy

Systém relativní většiny bývá nazýván také jako first-past-the-post systém (FPTP), Westminster , plurality system, relativně většinový, či jednokolový systém. Prostá většina je nejsnáze dosažitelnou většinou. Získá jí ten kandidát, který byl v daném obvodě nejúspěšnější. Kandidát musí získat více hlasů, než kterýkoli jiný ze zbylých kandidátů. To v praxi bývá často méně než nadpoloviční většina. Pro účely voleb je země rozdělena do jednomandátových obvodů, jejich počet je shodný s počtem poslanců, kteří mají zasednout ve voleném shromáždění. V každém volebním obvodě zvítězí kandidát s nejvyšším počtem

⁵ CHYTILEK, Roman. *Volební systémy*. Praha: Portál, 2009, str. 96, ISBN 9788073675486.

⁶ Tamtéž

hlasů. Rizikem tohoto způsobu volby je vysoký počet propadnutých hlasů. Ve většině případů přináší disproporční volební výsledky. Silné strany bývají zvýhodněny, slabé naopak. Za jistých okolností vede k systému dvou stran, které se střídají u moci. Princip relativní většiny aplikované v jednomandátových volebních obvodech představuje tradiční systém, je vůbec nejčastěji užívaným na celém světě. Volí se jím např. poslanci Dolní komory britského parlamentu. Pro parlamentní volby jej aplikuje několik desítek zemí, převážně bývalých britských kolonií, popřípadě zemí, na které měla Británie dlouhodobě intenzivní kulturní a politický vliv.

Blokové hlasování systém relativní většiny aplikovaný do vícemandátových volebních obvodů je tzv. Block vote (BV) - blokové hlasování. Jediným rozdílem oproti předchozímu je skutečnost, že na místo jednoho poslance je jich v obvodě voleno více. Každý volič disponuje tolika hlasy, kolik poslanců má být zvoleno, přičemž všechny hlasy mají stejnou váhu. Hlasy nelze kumulovat, tedy jednomu kandidátovi volič nemůže přidělit více než jeden hlas. Kandidáti jsou seřazeni do sestupného pořadí podle počtu hlasů, které získali. Mandáty získávají ti nejúspěšnější. Na rozdíl od FPTP tedy nevítezi pouze jeden první, ale prvních „x“ kandidátů, v závislosti na velikosti obvodu. Poměr mezi hlasy, které obdrželi, není rozhodující. Je dost dobře možné, aby první úspěšný kandidát získal např. pětinašobně více hlasů, než poslední úspěšný kandidát. Přes několikanásobný rozdíl ve voličské podpoře oba získají jeden stejný mandát. Blokované hlasování není zdaleka tak hojně využíváno, jako FPTP. Disproporce tohoto systému jsou taktéž značné, ale se zvětšováním volebních obvodů mohou klesat. Nalezneme jej např. na Bermudách, v Kuvajtu, Thajsku a na Filipínách.

Kumulativní hlasování - modifikace blokového hlasování (BV) je tzv. kumulativní hlasování (CV), volič může své hlasy kumulovat ve prospěch menšího počtu kandidátů, než je v obvodě voleno. Pokud volič přímo ze zákona disponuje větším počtem hlasů, než je v obvodě voleno poslanců, pak se jedná o další modifikaci, tzv. bodové hlasování (PV). I zde lze hlasy kumulovat. Kumulativní ani bodové hlasování se v současnosti pro parlamentní volby neuvádá nikde.⁷

Další variantou relativně většinového systému je tzv. party block vote (PBV) - stranické blokové hlasování. Na místo jednotlivých kandidátů si volič vybírá mezi

⁷ ČMEJREK, Jaroslav, Václav BUBENÍČEK a Jan ČOPÍK. *Demokracie v lokálním politickém prostoru: [specifika politického života v obcích ČR]*. Praha: Grada, 2010. Politologie (Grada), str. 219, ISBN 978-80-247-3061-5.

kandidátními listinami politických stran. Má tedy pouze jeden hlas, který uděluje celé kandidátní listině. Vítězná kandidátní listina získává naprosto všechny mandáty. A to i za situace, kdy je její většina pouze relativní. Jedná se o nejstriktnější většinovou volbu a nejdisproporčnější běžně užívaný volební systém vůbec. Silné strany zde získávají ještě větší bonus, než u britského FPTP. Příklady použití tohoto volebního systému jsou v současnosti Singapur, Libanon a Tunisko

1.3 ABSOLUTNĚ VĚTŠINOVÉ SYSTÉMY

System absolutní většiny (Majority systém) vychází ze shodného principu „vítěz bere vše“. Je zde však jeden podstatný rozdíl a to, kdo je považován za vítěze. Oproti předchozím případům, k vítězství nepostačuje být první, získat více než kdokoli jiný, tedy prostou většinu hlasů. K získání mandátu je zapotřebí více jak 50 % všech hlasů, tedy získat více hlasů, než mají všichni ostatní kandidáti dohromady, získat absolutní většinu. Uplatňuje se buď jako dvoukolový většinový systém (TRS — Two Round System) nebo jako systém alternativního hlasování (AV - Alternativně vote). Tento systém je využíván i v naší zemi, nepodařilo se mi ovšem najít případ výhry kandidáta hned v prvním kole voleb.

Dvoukolový většinový systém (TRS)

Již v prvním kole je zvolen kandidát za předpokladu, že se mu podaří získat nadpoloviční většinu hlasů. Pokud se tak nestane, následuje kolo druhé, do něhož postupuje jen užší výběr kandidátů z prvního kola. Zde jsou k dispozici dvě varianty. Při variantě tzv. prezidentského dvoukolového systému postupují dva nejlepší kandidáti z prvního kola a jeden z nich tak ve druhém kole získává nadpoloviční většinu hlasů. Bývá též označován jako uzavřený dvoukolový systém. Druhá varianta, tzv. parlamentní, neboli otevřený dvoukolový systém nemá předem stanovený počet kandidátů pro postup do druhého kola, je předem určena minimální hranici poměru hlasů pro postup do druhého kola. Tato procentuelně stanovená hranice může být velmi různá.⁵ K získání mandátu ve druhém kole pak postačuje většina prostá. V obou případech musí volič k volbám dvakrát, obvykle v rozmezí jednoho až dvou týdnů.⁸

⁸ BUREŠ, Jan. *Česká demokracie po roce 1989: institucionální základy českého politického systému*. Praha: Grada, 2012. ISBN 978-80-247-4283-0.

Alternativní hlasování (AV)

Alternativní, někdy známé též jako australské, hlasování představuje jednokolovou alternativu principu absolutní většiny. Volič nemusí k volbám dvakrát, ale své preference vyjádří hned v prvním kole. Kandidáty na hlasovacím lístku může označit číslicemi podle pořadí, v jakém by je volil. Neznamena to, že by volič měl více hlasů. Hlas je jediný a přenáší se v případě, že jeho původní adresát ztrácí šanci na úspěch. Omezuje se tak propad hlasů. Nejčastěji se s ním setkáme v nejrůznějších prezidentských volbách, my jej však známe z voleb do českého Senátu. Nejznámějším příkladem je 12,5% z voleb do francouzského Národního shromáždění. V praxi vypadá rozdělování mandátů tak, že jsou nejprve sečteny „první“ hlasy pro kandidáty. Pokud nikdo nezískal nadpoloviční většinu, dochází na alternativní hlasy. Nejslabší kandidát je vyřazen ze souboje a jeho hlasy jsou rozděleny ostatním kandidátům na základě druhých preferencí. Takto se postupuje tak dlouho, dokud někdo nezíská nadpoloviční většinu hlasů. Díky tomu je samozřejmě možné, že konečným vítězem s absolutní většinou hlasů není kandidát, který byl po sečtení prvních preferencí na prvním místě. Samotná procedura obsazování mandátů je dosti složitá a pro řadu voličů jen velmi těžko pochopitelná.⁹

1.4 SYSTÉMY POMĚRNÉHO ZASTOUPENÍ

Druhou základní skupinou volebních systémů jsou systémy poměrného zastoupení (Proportional Representation Systems, často jen PR Systems). Oproti většinovým volebním systémům nabízí systém poměrného zastoupení velké množství variant. Všechny ale vycházejí ze principu, že přidělení mandátů by mělo odrážet strukturu podpory, vyjádřenou při hlasování. Snahou je dosáhnout politického složení voleného orgánu, které by relativně přesně reprezentovalo podobu příslušného elektorátu. Prvními zeměmi, kde byl zaveden poměrný volební systém, byly v roce 1855 Dánsko, 1891 Belgie a o osm let později následovalo Švédsko. Velký rozmach poměrných volebních systémů nastal až po skončení První světové války.

Poměrné systémy můžeme rozdělit do dvou kategorií: systémy kandidátních listin (listinné poměrné systémy, List PR, List Systems) a jednojmenné přenosné hlasování (STV).

⁹ CABADA, Ladislav a Marek ŽENÍŠEK. *Smišené volební systémy*. Dobrá Voda: Aleš Čeněk, 2003. ISBN 9788086473444.

Jednoduše se stačí orientovat podle podoby hlasovacího lístku. Pokud si volič vybírá mezi kandidátkami stran, popřípadě si může sestavovat kandidátku vlastní, jedná se o listinné systémy. Pokud má volič možnost vybírat jediného kandidáta pomocí preferencí (obdobně jako u alternativního hlasování), jde o jednojmenné přenosné hlasování. Mírou použití jsou tyto dvě kategorie zcela nesouměřitelné. Jednojmenné přenosné hlasování (STV) je pro volby do dolní komory parlamentu používán už jen na Maltě. Na první pohled je velmi podobný australskému alternativnímu hlasování. Voliči nevolí strany, ale jednotlivé kandidáty.

Mohou je seřadit pomocí číselné řady podle své osobní preference. Jediným, avšak podstatným rozdílem je, že je tento mechanismus aplikován ve vícemandátových volebních obvodech. Díky tomu jeho mechanismus není většinový, ale poměrný. V dalším popisu poměrných systémů se budu věnovat již pouze systémům listinným. Poměrné systémy skýtají mnoho možností, jak můžeme jejich výstupy a vlastnosti utvářet a ovlivňovat. Lze dosáhnout jak vysoké proporcionality, tak účinků podobných prostému většinovému systému. Mezi experty na volební systémy panuje široká shoda, že dvěma nejdůležitějšími dimenzemi volebního systému, s hlavními dopady na proporcionalitu výsledků a konečnou podobu stranického systému, jsou volební formule a velikost volebních obvodů. Dále by nepochybně bylo možné do klíčových proměnných zařadit uzavírací klauzuli (kvórum), počet skrutinií a pravidla postupu do dalších skrutinií a další. Jejich účinky se mohou při různých vzájemných kombinacích umocňovat, překrývat, tlumit, nebo na sobě mohou být nezávislé. Samozřejmě bychom mohli nalézt celou řadu dalších, přímých i nepřímých prvků, které ovlivňují vztah mezi volebním a stranickým systémem. Nehrají však obecně takovou dominantní úlohu.

1.5 VELIKOST OBVODŮ

Velikost volebních obvodů je nejvýznamnějším prvkem, který ovlivňuje celkový charakter a vlastnosti volebního systému. „Počet mandátů přidělovaných ve volebním obvodě má silnější dopad na proporcionalitu, než jakékoli další faktory". Velikost volebních obvodů je označována M (magnitude) a vyjadřuje, kolik mandátů se rozděluje v daném obvodě. Platí, že se zvyšující se velikostí obvodů vzrůstá míra poměrnosti a naopak. Ve velkých volebních obvodech podíly mandátů všech stran relativně přesně odrážejí podíl voličů, kteří jim odevzdali své hlasy. Čím jsou volební obvody větší, tím se podíly získaných hlasů a přidělených mandátů každé strany blíží. Čím jsou obvody menší, tím více se zvětšuje rozdíl mezi podílem hlasů a podílem mandátů každé strany. Silné strany získávají v malých obvodech větší podíl mandátů, než byl podíl hlasů jejich, tedy jakýsi bonus. Přesně naopak je

tomu u slabších stran, které často bývají v malých obvodech podreprezentovány, nebo nezískají mandát vůbec.

1.6 VOLBY DO ZASTUPITELSTEV KRAJŮ

Volby do zastupitelstev krajů se řídí zákonem č. 130/2000 Sb., o volbách do zastupitelstev krajů a o změně některých zákonů. Tento zákon jednak vychází z ústavních limitů (čl. 102 Ústavy - volby se konají tajným hlasováním na základě všeobecného, rovného a přímého volebního práva) a jednak stanoví nad rámec ústavní úpravy další zásady a organizaci voleb. Ve svém § 2 stanoví zásadu poměrného zastoupení, v § 4 a 5 aktivní a pasivní volební právo, překážky volebního práva a neslučitelnost funkce člena zastupitelstva kraje. Členem zastupitelstva kraje může být zvolen každý volič (tj. státní občan České republiky, který alespoň druhý den voleb dosáhl věku 18 let a je přihlášen k trvalému pobytu v obci, která náleží do územního obvodu kraje), u kterého není překážka ve výkonu volebního práva, tj. zákonem stanovené omezení osobní svobody z důvodu výkonu trestu odnětí svobody nebo zbavení způsobilosti k právním úkonům. Na celém území kraje je ustaven jeden volební obvod, kde se volí mezi 45 a 65 zastupiteli. Mandáty jsou uděleny kandidátům z předních míst kandidátních listin, anebo na základě preferenčních hlasů, těm stranám, hnutím a koalicím, které získaly alespoň 5 % hlasů. K přidělování mandátů se použije poměrný volební systém s použitím vyrovnávacího d'Hondtova volebního dělitele.

1.7 KOMUNÁLNÍ VOLBY - VOLBY DO MĚSTSKÝCH ZASTUPITELSTEV

Do obecních a městských zastupitelstev se volí dle zákona o volbách do zastupitelstev obcí č. 491/2001 Sb. Pro volby se používá systém volných kandidátních listin. Ty mohou stavět politické strany, politická hnutí i nezávislí kandidáti. Počet kandidátů na jedné kandidátní listině je omezen počtem mandátů v zastupitelstvu. Pro přepočítání hlasů na mandáty se používá d'Hontova metoda volebního dělitele.

Volební klausule je stanovena na 5 % platných hlasů. Samotná volební technika se jmenuje panašování. Volič má možnost zaškrtnutím volit libovolné kandidáty a to dokonce z různých stran. Druhá možnost je, že volič zaškrtně kandidátní listinu. Tím dostane každý na takové kandidátní listině jeden hlas. Třetí možností je, když volič zatrhne kandidátní listinu a v ostatních kandidátních listinách zatrhává jednotlivé kandidáty. Každý takový kandidát

dostane jeden hlas a zaškrtnutá strana nebo hnutí zbytek hlasů do celkového počtu mandátů v zastupitelstvu.

2 MODERNÍ DĚLENÍ POLITICKÝCH SYSTÉMŮ

Tyto popisované volební systémy se vyskytují v právních státech, tj. ve státech kde občan smí dělat vše, co není zákonem zakázáno a stát může dělat jen to, co mu ukládá zákon. Lidé mají lidská práva, do kterých stát nemůže v žádném případě zasahovat. V těchto zemích se občan může při porušení svých práv bránit a to přes nezávislý soud. Nezávislý soud může přezkoumat každé rozhodnutí správních orgánů.

Majoritní demokracie

Typický je systémem dvou stran, většinovým volebním systémem a z tohoto plyne i politicky jednobarevná vláda. Tento politický systém má např. USA nebo Velká Británie.¹⁰

Konsensuální demokracie

Systém je typický více politickými stranami, poměrným volebním systémem a z toho plyne nutnost tvoření vládnoucích koalicí. Jako příklad lze uvést Česko, Holandsko, Belgie atd.¹¹

Nové demokracie (polodemokracie)

Tento model se vyskytuje převážně u zemí postižených válkami, či převraty (např. Jugoslávie). Země zpravidla prošly radikální ekonomickou reformou, ekonomickým poklesem. Tyto systémy se transformovaly z předchozích komunistických režimů, kde byla vládní strana dána Ústavou. Tyto systémy se v současné době nevyskytují na evropském kontinentu.¹²

Východoasijské režimy

Země jako Japonsko nebo Thajsko se velmi rychle vyvíjejí a mají strmý ekonomický růst. Politický systém zde naráží na sílu konfuciánských hodnot. To brání vzniku klasické liberální demokracie. U těchto zemí je typická orientace na růst ekonomiky, ale není zájem o rozvoj osobností člověka. Silný stát, silná ekonomika, oproti tomu slabé sociální výdaje a zabezpečení. Většinou je ve státě silné náboženství a důraz je kladen na loajalitu. Velmi silná bývá také role vůdců těchto států.¹³

¹⁰ ŘÍCHOVÁ, Blanka. *Úvod do současné politologie: [srovnávací analýza demokratických politických systémů]*. Vyd. 3. Praha: Portál, 2012. ISBN 9788026202189.

¹¹ Tamtéž

¹² HOLZER, Jan a Stanislav BALÍK. *Centrum pro studium demokracie a kultury*. 2007.

¹³ HEYWOOD, Andrew. *Politologie*. Praha: Eurolex Bohemia, 2004. Politologie (Eurolex Bohemia). ISBN 8086432955.

Islámské režimy

Hlavním prvkem je právo Šarija (vláda Boží) ze kterého vycházejí. To v praxi znamená, že jsou náboženské autority nadřazeny politickým autoritám. V tomto systému se nenachází možnost volby. Státní funkce jsou obsazovány podle místa v náboženské hierarchii. Tento systém vlády a dosazení do politických funkcí je v přímém protikladu západních kultur. Stoupenci Aláha, jako jediného boha, jsou také povinni šířit svoji víru (politiku) a to za použití jakýchkoli možností.¹⁴

Vojenské režimy

Tento systém se vyznačuje potlačením základních lidských práv (právo se shromažďovat, vydávat svobodný tisk...). Je to vláda nastolená bez souhlasu lidu, nejsou zde svobodné volby, vláda potlačuje opozici, ale nemá zájem na zrušení občanské společnosti.¹⁵

¹⁴ Tamtéž

¹⁵ Základy sociologie. Moderní dělení politických systémů. [online] ©2007-2016 [cit. 19-01-2017]. Dostupné z: http://sociologie.topsid.com/index.php?war=moc_a_autorita&unit=moderni_deleni_politickyh_systemu

3 DNEŠNÍ MODEL VOLEB

V převážné většině politických systémů se využívá poměrný volební systém, jediné kdy toto neplatí, jsou volby senátní. U těchto voleb využíváme systému většinového - majoritního. V zahraničí ještě můžeme narazit na systémy smíšené. Nedostatky těchto systémů se často ukazují ihned po uskutečnění voleb (např. nemožnost sestavení koalice), ale i před nimi (předvolební boje). Často věci komplikují i protichůdné požadavky systémů (např. rozpor mezi volebním systémem a systémem zastoupení). Právo volební účasti u nás má každý občan České republiky, který dosáhl věku 18 let. Překážkou výkonu volebního práva je omezení z důvodu ochrany zdraví lidu a zbavení občana způsobilosti k právním úkonům (především ze zdravotních důvodů).

Každý, způsobilý občan, by měl dostat do místa svého bydliště obálku s hlasovacími lístky. Ve volebních místnostech jsou ovšem lístky náhradní. Po předložení platného občanského průkazu, nebo cestovního dokladu, je volitel oprávněn zajít za plentu a posléze vhodit obálku s volebním lístkem do urny.¹⁶

¹⁶ Zákon č. 247/1995 Sb., o volbách do Parlamentu České republiky a o změně některých zákonů ze dne 27. září 1995. In: *Sbírka zákonů České republiky*. 1995, částka 65, s. 3529-3554. Dostupné z: http://aplikace.mvcr.cz/sbirkazakonu/SearchResult.aspx?q=247/1995&typeLaw=zakon&what=Cislo_zakona_smlouvy

4 POROVNÁNÍ SPECIFIK PRAHY S CELOSTÁTNÍM PRŮMĚREM

4.1 VOLEBNÍ PODPORA-VÝZNAM

Nedílnou součástí všech volebních výsledků je také míra participace občanů ve volbách. „Volební účast je jedním z nezákladnějších indikátorů, které používáme jako měřítko zdraví demokracie“. Tento faktor hovoří např. o hlubších problémech ve společnosti. Volební účast je v jednotlivých zemích odlišná, dalším faktorem je i typ voleb. Faktorů, které se na tomto podílí je celá řada, geologické, kulturní a socioekonomické. Rozhodování volitelů je subjektivní a mnohdy se rozhodují podle důležitosti daných voleb (co všechno může daný orgán ovlivnit). Tento jev je ve vyspělých státech brán velmi vážně, důkazem toho jsou nespočty odborné literatury. U nás je tato problematika, v tomto hledisku, opomíjena. Například Robert W. Jackman a Ross A. Miller se zaměřili na zkoumání volební účasti ve 22 rozvinutých demokratických zemích, a to během 80. let. Soustředili se na dva základní pohledy: za prvé na vliv kulturně-historických fenoménů a za druhé institucí a volebních prvků na výši participace občanů ve volbách.¹⁷

V následujícím textu se zaměřím na volební účast v ČR a to přímo v případě voleb do obecních zastupitelstev. V době porevoluční (po roce 1989), byla volební účast v obecních volbách srovnatelná jako u voleb parlamentních. Zajímavostí je, že zájem voličů o tyto volby začal ihned klesat. V roce 1994 činila účast voličů na volbách 60,68 %, v roce 1998 45,02 % a v roce 2002 už jen 43,39 %. Je prokázáno, že občané považují za nejdůležitější volby ty do dolní komory Parlamentu ČR, přičemž ona důležitost odráží vnímání možnosti ovlivňovat alespoň určitým způsobem dění v celé zemi. Jednoznačným a dokázaným jevem je, že občané vnímají jako důležitější volby do parlamentu ČR. Ona důležitost odráží vnímání možnosti ovlivňovat alespoň malým způsobem dění ve státě. Proto také voliči projevují o další volby menší zájem. Příkladem jsou volby do evropského parlamentu. Především ze všeobecně zažitého názoru o bezdůvodnosti této instituce je volební účast nedostává ani k třetinovému zájmu volitelů jako volby parlamentní. Tento fakt je způsoben jak mediálním obrazem EU, tak i geologickým položením instituce. Další specifickou záležitostí jsou volby do krajských

¹⁷ DENVER, David (2003): Elections and Voters in Britain, Palgrave, New York. Jackmann, W. Robert, Miller, ISBN 0333-75-192-2

zastupitelstev. V průzkumu uvedlo 10% tazatelů, jako důvod proč nepřišli k volbám, zbytečnost dané instituce.¹⁸

Cílem práce je se zaměřit na Prahu a porovnat ji se zbytkem ČR. Text si neklade ambice vysvětlovat či zdůvodňovat různost volební účasti, kterou ovlivňuje celá řada historických, sociálních a kulturních faktorů.

Tabulka 1: Porovnání výsledků mezi ČR a Prahou

	Volební výsledky v celé ČR	Volební výsledky v Praze
2014	44,46 %	37,72 %
2010	47,32 %	44,43 %
2006	64,47 %	42,70 %

Zdroj: www.idnes.cz¹⁹

Ve výše uvedené tabulce vidíme statistický údaj o průměrné volební účasti u krajských voleb. Jak již bylo zmíněno, účast v celorepublikovém průměru klesá. Vidíme první matatelný důkaz odlišnosti Prahy. Průměr volební účasti je střídavý a dal by se připsat olitické situaci a průběhu různých kauz. Zatímco v klidných letech účast klesá, v bouřlivějších toupá. Je vidět že Pražané nejsou lhostejní k politické situaci a chtějí o své budoucnosti ktivně jednat. Zajímavým faktem ovšem je, že Praha se dlouhodobě pohybuje pod celostátním růměrem.

¹⁸ *Středo evropské politické studie. Volební účast ve volbách do obecních zastupitelstev v ČR.* [online]. © 2003-2017. [cit. 28-02-2017]. Dostupné z: <http://www.cepsr.com/clanek.php?ID=198>

¹⁹ iDnes. Volby. [online]. © 1999-2017. [cit. 02-01-2017]. Dostupné z: <https://volby.idnes.cz/komunalni-volby-2014.aspx?t=3&o=4&o2=CZ0323>

Tabulka 2: Porovnání volební účasti v Praze a v konkrétních městech

Město	Účast v roce 2010	Účast v roce 2014
Praha	44,43 %	37,72 %
Brno	48,68 %	38,69 %
Ostrava	41,40 %	31,28 %
Plzeň	47,00 %	35,90 %

Zdroj: www.idnes.cz²⁰

Ve výše uvedené tabulce jsou vybrány čtyři hlavní města České republiky a jejich průměrné účasti v komunálních volbách. Z tabulky dále vyplívá fakt, že volební účast ve velkých městech dlouhodobě klesá.

²⁰ iDnes. Volby. [online]. © 1999-2017. [cit. 04-01-2017]. Dostupné z: <https://volby.idnes.cz/komunalni-volby-2014.aspx?t=3&o=4&o2=CZ0323>

5 POLITICKÝ MARKETING

Základním rysem politického marketingu je snaha jej aplikovat na politická uskupení. V obecné rovině se přirovnat k postojům, nástrojům a řešením politické ekonomického či komerčního marketingu do sféry politiky. To je způsobeno především odlišnostmi obou sfér. „Na politickém trhu působí pouze omezený počet aktérů (tj. relativně malý počet politických stran), zatímco v obchodu lze mluvit de facto o neomezeném počtu hráčů (tj. obchodních organizací). Kromě toho pro politický trh platí daleko více specifika jednotlivých národních systémů než v oblasti obchodu. Nicméně uplatnění marketingu v politice ukazuje, že politické strany jednají obdobně strategicky jako obchodní organizace.“²¹

Zjednodušeně by se dalo říci, že politický marketing se zabývá vztahem mezi organizací a porozuměním si s lidmi. Jejím účelem je vytvoření služby, kterou budou lidé chtít. Politický marketing dále můžeme chápat jako určitý vývoj strategie v předvolebním boji či u tvorby programu dané strany. „*Politický marketing se v jádru zabývá vztahem mezi vládou a ovládanými.*“²²

Základní procesy politického marketingu

Využití marketingových výzkumů se využívá k pochopení politického prostředí a chování politických konkurentů a občanů a snaží se úspěšně nabízet produkt cílovému konzumentovi. Dále se snaží uplatnit různé marketingové strategie s cílem prodat politickou nabídku a také snaží se proniknout na politický trh pomocí masových médií.

Nutností je říci, že cílem politického marketingu není jen jednorázové zvolení, ale i další vývoj a reakce na změny v politickém vlivu.²³

²¹ *Institut politického marketingu. Slovník politického marketingu: Politický marketing* [online]. ©2017 [cit. 2017-02-20]. Dostupné na <http://politickymarketing.com/glossary/politicky-marketing>LITOMISKA, Lucie.

²² ŠARADÍN, Pavel. *Politické kampaně, volby a politický marketing*. V Olomouci: Periplum, 2007. Studie a analýzy (Periplum). ISBN 978-80-86624-36-5.

²³ ŠTĚDRONĚ, Bohumír. *Politika a politický marketing*. V Praze: C.H. Beck, 2013. Beckova edice ekonomie, str. 39. ISBN 978-80-7400-448-3.

5.1 VZNIK A VÝVOJ POLITICKÉHO MARKETINGU

Vznik politického marketingu byl přímo ovlivněn potřebami společensko-politických organizací. Za předchůdce politického marketingu lze považovat marketing tržní. Politické strany si často najímaly reklamní agentury, které pracovali na různých projektech. Od 50. let a první poloviny let 60. se začaly objevovat první stranicky orientované kampaně. Tyto byly často regulovány ze strany stranického aparátu. Typickým znakem je typická orientace výhradně na profil strany.

V období konce 60. let a první poloviny let 70. let, se kampaně začaly zaměřovat na kandidáta. Za touto změnou lze vidět rozmach mediálních zařízení a to hlavně televize. Klíčovými lidmi těchto kampaní se stali experti a odborníci. Členové a aktivisté strany již začínají ztrácet roli v rozhodování vedení kampaně.

V období druhé poloviny 70. let dochází k poslední orientační změně a to k zaměření se na voliče. Typické pro tuto kampaň je schopnost prezentovat nabídku tedy kandidáta či politický program voličům. Hlavními nástroji a marketingovými postupy se staly databáze voličů, propojení strany a dalších subjektů, větší propojení voliče a strany (bezplatné linky), internetové průzkumy podpory a masivní předvolební kampaně za využití webových stránek a rozesílání newsletterů.²⁴

Celá kampaň je tedy postavena na potřebách voličů, je tedy důležitá analýza veřejnosti a její správné použití v dané nabídce. Hlavními rysy těchto kampaní jsou decentralizace stranické činnosti, stranických lídrů a kandidátů v průběhu kampaně, vytváření trvalých institucí v rámci strany, využívání územních komunikačních kanálů a zeslabení vlivu strany v procesu plánování.

Spojením politologie a základních pojmů marketingu vzniká komplexní model marketingu politických stran. Tímto spojením nám vzniká tzv. komplexní politický marketing, jehož hlavními znaky jsou všechny aspekty politické organizace, teoretické znalosti marketingu upravuje pro politické účely a aplikuje marketing na chování všech politických uskupení.²⁵

²⁴ Institut politického marketingu. *Slovník politického marketingu: Politický marketing* [online]. ©2017 [cit. 2017-02-20]. Dostupné na <http://politickymarketing.com/glossary/politicky-marketing>

²⁵ MediaGuru. *Politický marketing: Nástroje, které zatím v ČR nenajdete*. [online]. ©2015 [cit. 01-01-2017]. Dostupné z: <https://www.mediaguru.cz/2015/05/nastroje-politického-marketingu-ktere-v-cr-zatim-nenajdete/>

5.2 NÁSTROJE POLITICKÉHO MARKETINGU

Cílem politických stran nejsou jen krátkodobé, to je vyhrát volby. Ale dlouhodobé, to je udržet se v povědomí voličů, Z tohoto plyne že musí stále budovat svoji image a popularitu. Právě k tomuto účelu využívají nástroje politického marketingu. Když se zaměříme na komunální úroveň, bude nejdůležitější analýza. Analýza musí obsahovat podrobný popis reklamy, podpory prodeje a osobní prodej. Výběr nástrojů závisí na mnoha faktorech: jaká cílová skupina má být oslovena, co má strana v úmyslu voliči sdělit, množství finančních prostředků, které jsou k dispozici, a především na jaké volby bude konkrétní nástroj použit.

U celorepublikových voleb se jedná zejména o reklamu. Strany se snaží oslovit co nejširší možnou škálu obyvatelstva. Opakem bývají kampaně lokální, komunální, tady se hraje právě na osobní kontakt s voličem a sžití se s jeho problémy. Jedna z mnoha definic, definující nastalý jev zní: *Při určení nejlepšího způsobu, jak prezentovat zboží nebo službu spotřebitelům, musí lidé zodpovídající za marketing učinit mnoho rozhodnutí, takže potřebují mnoho nástrojů. Souhrn marketingových strategických nástrojů se nazývá marketingový mix a skládá se z nástrojů, používaných k dosažení odezvy u sady předem definovaných spotřebitelů.*²⁶

5.3 PRESENTACE

Tuto definici lze použít i na politický trh. Politik může ovlivňovat poptávku po svém produktu, tedy po sobě samém. V politickém smyslu je možno ji chápat jako způsob, kterým strany dostávají svůj volební program do povědomí voličů. Způsob presentace se dá rozdělit na dvě části. První, takzvaně přímá cesta k voliči. Do této kategorie patří všechny druhy osobního prodeje, jako je například přímý rozhovor, mítinky, kulturní a společenské akce za účasti politických kandidátů. Právě přímá distribuce hraje nezastupitelnou roli v komunální politice, kdy je důležitý osobní kontakt s voličem.

Druhá, nepřímá cesta mezi politikem a voličem. Jak již název vypovídá, jedná se o cestu přes minimálně jednoho prostředníka. Příkladem je roznáška letáků do domovních schránek, či jiná zprostředkovaná presentace (telemarketing..).

²⁶ ŠTĚDRŮŇ, Bohumír. *Politika a politický marketing*. V Praze: C.H. Beck, 2013. Beckova edice ekonomie, str. 39. ISBN 978-80-7400-448-3.

Přímá volba je ovšem mnohdy časově náročnější a vzhledem k rozsahu nutného pokrytí nereálná. Proto je využívána především u regionálních voleb. Oproti tomu nepřímá má vyšší náklady na provoz, ale obsáhne větší území, proto je využívána v celorepublikových volbách.

5.4 PODPORA PRESENTACE

Tato kapitola je zaměřena na veškeré podněty, které podněcují voliče k vhození obálky do urny. Jedná se o krátkodobý stimul, ovšem účinný. Za výhody se dá počítat krátkodobé zvýšení volebních preferencí a zlepšení postavení vůči konkurenčním politickým stranám. Příkladem této podpory jsou dárkové předměty, které politici rozdávají na shromážděních. Politické strany se předhánějí v originalitě reklamních předmětů. Například ČSSD na jednom shromáždění rozdávala kondomy s logem strany hned po presentaci volebního programu, jehož bod číslo jedna byl rodina a podpora mladých rodin.²⁷

5.5 PRESENTAČNÍ ROZDÍLY MEZI KOMUNÁLNÍMI A CELOREPUBLIKOVÝMI VOLBAMI

Mezi komunální a celostátní politikou existují rozdíly v míře a preferovanosti využívání jednotlivých nástrojů. Z důvodu malých rozpočtů na volební kampaň nemůže regionální politik využívat nástroje v takové míře, jak by bylo potřeba pro úspěšné ovlivňování voličů. Právě z důvodu finanční náročnosti je v komunální politice upřednostňována forma osobního prodeje, zatímco při celorepublikových volbách si strana může dovolit vynakládat nemalé inanční prostředky na reklamu. Regionální politika je vždy ovlivňována politikou elorepublikovou.²⁸

²⁷ KOPECKÝ, Ladislav. *Presentace v marketingové komunikaci*. Praha: Grada, 2010. Žurnalistika a komunikace, str.30, ISBN 978-80-247-3123-0.

²⁸ HIERHOLD, Emil. *Rétorika a presentace: 7., aktualizované vydání*. Praha: Grada, 2008. Expert (Grada), str. 49, ISBN 978-80-247-2423-2.

6 STRUČNÁ HISTORIE ČSL A KDU-ČSL

*"Lidová strana je stranou všech, a proto ve vládní většině svědomitě se stará o to, aby se u nás nevládlo třídně ve prospěch stavu jednoho, nýbrž bude vždy pracovati, aby se vládlo stejně spravedlivě ke všem stavům a třídám obyvatelstva. Všichni jsou občany tohoto státu, všichni mají právo na živobytí."*²⁹

6.1 KOŘENY ČSL

"Československá strana lidová očekává, že jedině proniknutím praktického křesťanství a křesťanské morálky mohou býti veškeré neblahé sociální, politické, hospodářské, národní i mezinárodní neshody, boje, bída, neštěstí i dražota potlačeny, a proto chce, aby celý život byl těmito názory proniknut a vůle všech jednotlivců těmito mravními zákony usměřňována." (ČSL a stát, časové úvahy 1929)³⁰

Koncem 19. stol. dochází v české společnosti v důsledku společensko-ekonomických změn a demokratických reforem k výrazné politické krystalizaci. Předchůdci politických spolků byly kulturní katolické jednoty. V Čechách je zakládal Václav Štulc, na Moravě se nazývaly podle svého zakladatele "Sušilovy družiny". Katolíci si vzali za hlavní úkol zastavit postupnou ateizaci všech úseků společenského života a bránit věřící občany před politickými tlaky liberálů i socialistů dostat je na periferii společenského dění.³¹

U kořenů křesťanského politického hnutí stál Matěj Procházka, autor prvního křesťansko-dělnického programu u nás (1872) a T. J. Jiroušek, který založil první křesťansko-sociální časopis Dělník. Nejdůležitějším podnětem k politickému formování křesťanů však bylo vydání encykliky Lva XIII. Rerum novarum r. 1891. Do té doby se křesťanští aktivisté odmítali separovat od ostatních politických proudů a považovali se za nedělitelnou součást české politiky. Křesťané rozhodně odmítali socialistické názory na třídní boj a základ sociálních změn viděli naopak v "třídní solidaritě", t.j. v křesťanském principu spolupráce všech stavů v zájmu klidného rozvoje společnosti a dobré životní úrovně všech občanů. Proto se křesťanští sociálové po krátké spolupráci se sociální demokracií rozhodli založit vlastní politickou stranu.

²⁹ KDU-ČSL. *Stručná historie ČSL a KDU-ČSL*. [online]. ©1997-2015. [cit. 20-12-2016]. Dostupné z: <http://www.kdu.cz/o-nas/historie>

³⁰ Tamtéž

³¹ BUREŠOVÁ, Jana. *Proměny společenského postavení českých žen v první polovině 20. století*. Olomouc: Katedra historie, Univerzita Palackého, 2001. ISBN 9788024402482.

První křesťansko-sociální sjezd, v českých zemích se konal ve dnech 8. a 9. září 1894 v Litomyšli, za účasti delegátů více než 150 křesťanskosociálních spolků z Čech, Moravy a Slezska. Delegáti schválili několik rezolucí, z nichž nejdůležitější se týkaly otázky národní, politických práv dělníků a osmihodinové pracovní doby. Na sjezdu byla projednána i organizační forma další společné práce, ale v důsledku nejasněné organizační struktury spolupráce moravských a českých organizací došlo ke skutečnému založení křesťansko-sociálních stran až o dva roky později. Roku 1896 založil T. J. Jiroušek zemskou organizaci křesťansko-sociální strany v Čechách a Jan Šrámek r. 1899 zemskou organizaci na Moravě. Křesťansko-sociální strana byla limitována vlivem katolické církve mezi dělnictvem, a proto nikdy nezískala takové pozice jako katolicko-národní strana mezi venkovským obyvatelstvem, které považovalo křesťanství za součást života.³²

6.2 VZNIK ČSL

Postavení katolické církve a jejího politického hnutí bylo po vzniku ČSR velmi svízelné. Hlavním důvodem byl postoj katolické hierarchie a politické reprezentace k rozpadu Rakouska-Uherska, který nebyl nijak zvlášť vítán. Proto se značná část veřejnosti obrátila proti katolíkům a způsobila tím rozmach protikatolické vlny kterou začali označovat jako „kulturní boj“. Zvláštností je že se křesťanské strany, v porovnání s dalšími stranami té doby, nelišily ve svých loajálních postojích k monarchii v období před První světovou válkou. Hlavními tvůrci štvavé politiky byly především socialisté, ti tímto chtěli využít poválečné situace k oslabení svých politických protivníků. České katolické strany se sice neúčastnily protirakouského odboje, ale vždy kladly důraz na české národně-kulturní zájmy, a proto se po rozpadu Rakouska-Uherska bez velikých potíží přizpůsobily novým republikánským poměrům. Útokům občanských a socialistických stran čelily vnitřním sjednocením a aktivitou v národní a demokratické přeměně společnosti.

Politické strany nepolevily ve snahách po sjednocení a to jak v období války, tak v jejím závěru. Vrchol této snahy by se dal specifikovat na rok 1918. Hlavním iniciátorem

³² BUREŠOVÁ, Jana. *Proměny společenského postavení českých žen v první polovině 20. století*. Olomouc: Katedra historie, Univerzita Palackého, 2001. ISBN 9788024402482.

slučovacího procesu se schopný a agilní předseda Moravsko-slezské křesťanskosociální strany msgre. Jan Šrámek. Byl velmi aktivní v angažování se při předání státní moci do českých rukou a aktivně působil mezi věřícími občany v zájmu ustanovení samostatného státu.

6.3 SLOUČENÍ KŘESŤANSKÝCH STRAN

Dne 10. září 1918 na společné schůzi výkonných výborů, poslanců a redaktorů křesťanskosociální a katolicko-národní strany v Brně došlo k rozhodnutí sloučit obě strany v jednu, na základech národně-demokratických a sociálně-reformních. Byl zvolen dvanácti členný přípravný výbor, který dne 11. září uveřejnil "Prohlášení o sjednocení moravských křesťanských stran".

Dne 29. září 1918 se konal v Praze zemský sjezd důvěrníků spojených katolických stran. Projednal taktiku na období po skončení světové války a vytvoření samostatného československého státu. Msgre. Jan Šrámek řekl: *"Dnes je rozhodnuto, i my jdeme s celým národem za jediným cílem, jímž je náš samostatný československý stát."*³³ Získal tím ve své straně kredit politika, který pomohl ČSL překlenout obtížné poválečné období a v nové vládě ocenění za rozhodující podíl při získání souhlasu českých katolíků se vznikem samostatného státu.³⁴

Ve dnech 5. a 6. ledna 1919 se v Praze konal ustavující zemský sjezd Československé strany lidové. Tato strana vznikla již před válkou, kdy se spojila do volební koalice se stranami křesťanskosociální, katolicko-národně konzervativní a Konzervativní lidová strana. Tyto strany se dohodli na rozpuštění a přijaly název Česká strana lidová. Název nebyl vybrán náhodně, navrhovatelé nového názvu měli za cíl vyhnout se útokům ze strany ateistů, že jsou výhradně stranou katolické církve a před veřejnost vystoupili jako strana otevřená všem, tudíž i nekatolíkům. Dalším bodem programu byla volba předsedy. Tím byl zvolen zemědělský odborník a mnohaletý funkcionář křesťansko-sociální strany František Šabasta.

³³ KDU-ČSL. *Stručná historie ČSL a KDU-ČSL*. [online]. ©1997-2015. [cit. 20-12-2016]. Dostupné z: <http://www.kdu.cz/o-nas/historie>

³⁴ Jan Šrámek: *kněz, státník, politik*. Olomouc: Katedry politologie a historie Filozofické fakulty Univerzity Palackého, 2004. ISBN 9788090096516.

Také I. zemský sjezd na Moravě, který se konal 26. ledna 1919 v Brně, schválil návrh výkonných výborů křesťansko-sociální a katolicko-národní strany z 10. 9. 1918 na sloučení a přejmenování na Československou stranu lidovou. Předsedou strany byl zvolen Jan Šrámek. Zemské výbory v Čechách a na Moravě si nadále zachovávaly samostatnost a byly spojeny pouze poslaneckým klubem, jehož předsedou byl msgre. Jan Šrámek. Teprve roku 1922, po rozchodu se Slovenskou ľudovou stranou, byl zřízen společný ústřední výkonný výbor. Soudržnost obou zemských organizací stála od založení strany jak na obranných pozicích křesťanství, tak především na autoritě celostátního předsedy msgre. Jana Šrámka. Základem programů obou zemských složek lidové strany se stal tzv. křesťanský solidarismus obohacený národními aspekty a důrazem na parlamentní demokracii.

6.4 ČSL MEZI VÁLKAMI

V meziválečných časech se vedení strany soustředilo především na konsolidaci hnutí a jeho organizační a politické upevnění. Transformací farních organizací se v Čechách začaly objevovat místní, okresní i krajské organizace. Do čela těchto nově vzniklých organizací byli jmenováni důvěrníci strany. V r. 1925 došlo k založení lidové strany na Slovensku na podkladě nesouhlasu s národnostní politikou lidové strany.

ČSL se po válce aktivně zapojila do národní revoluce a podílela na tvorbě zákonů na ochranu republiky proti rozvrtným akcím levicových sociálních demokratů a německých a maďarských nacionalistů.³⁵

Politická koncepce Čs. strany lidové v období předmnichovské republiky byla zcela postavena na základech parlamentní demokracie. Strana byla zastoupena většinou dvěma ministry téměř ve všech vládách první republiky. Zvláště Jan Šrámek, představitel ČSL od r. 1919, celostátní předseda ČSL od r. 1922 až do komunistického puče r. 1948, byl výraznou postavou české politiky. V září 1921 se stali dr. Jan Šrámek a dr. Josef Dolanský ministry v Benešově koaliční vládě. Od té doby byla ČSL členem všech koaličních vlád v tzv. 1. republice. Byl to důsledek nejenom volebních úspěchů, ale i stálé snahy o dohodu s demokratickými stranami. Uznání státotvorné politiky ČSL se projevilo brzy po válce, kdy se

³⁵ RÁKOSNÍK, Jakub. *Odvracená tvář meziválečné prosperity: nezaměstnanost v Československu v letech 1918-1938*. V Praze: Karolinum, 2008. ISBN 9788024614298.

ČSL stala členem tzv. "pětky", tj. pěti státotvorných a demokratických stran 1. republiky, které určovaly základními jednáními poválečnou politiku Československé republiky.³⁶

6.5 VOLBY R. 1925 A NÁSLEDNÉ KROKY

Především vnitřní neshody uvnitř sociální demokracie, semknutí křesťanů proti protikatolické kampani a hlavně aktivním zapojením do vlády se ČSL ve volbách roku 1925 mohla radovat z úspěchu. Lidovci jako již významná strana získali 10% hlasů. To vedlo k jejímu ustálení. V roce 1926 se navíc stala významnou složkou vytvořené středo-pravé vládní koalice. Příčina volebního úspěchu se dnes přičítá odmítavému postoji veřejnosti k dalším hospodářským experimentům socialistických ministrů. Toto vedlo k velkému přílivu voličů právě z řad socialistických voličů, kteří se rozhodli právě pro umírněné lidovce.

Úspěch ve volbách r. 1925 umožnil lidovcům prosadit návrh zákona o státním příspěvku duchovním, který prakticky pohřbil možné uskutečnění rozluky státu od církve. Tím byly vyřešeny základní požadavky lidové strany i katolické církve. Za vlády nastoupené nesocialistické koalice (křesťanské strany, agráři, národní demokraté, živnostníci) v druhé polovině 20. let došlo k největšímu hospodářskému vzestupu meziválečné republiky. Přispěla k němu i hospodářská politika ČSL, která se důsledně držela úsporných opatření k finančnímu ozdravení ekonomiky. Zdánlivým vyvrcholením úspěchů křesťanské politiky 20. let byly oslavy Svatováclavského milénia roku 1929. Okázalé státní i církevní oslavy se konaly za účasti prezidenta i vlády.³⁷

6.6 SOCIÁLNÍ POLITIKA ČSL

Nedílnou aktivitou lidové strany byla, mimo kulturní činnosti, také sociální otázka. V souladu s křesťanským humanismem a navzdory době, byla ČSL velkou oporou lidem s méně majetných poměrů. Tito lidé/voliči, hledali ve straně pomoc ve své nelehké životní situaci. Hlavní prací v tomto odvětví byla podpora agrární reformy na rozdělení půdy a tvorbu nových sociálních zákonů.

³⁶ HLEDÍKOVÁ, Zdeňka, Jan JANÁK, Jan DOBEŠ. *Dějiny správy v českých zemích*. Praha: Nakladatelství Lidové noviny, 2005, str. 352, ISBN 978-80-7106-906-5

³⁷ REIMAN, Michal, Bohuslav LITERA, Karel SVOBODA a Daniela KOLENOVSKÁ. *Zrod velmoci: dějiny Sovětského svazu 1917-1945*. Praha: Karolinum, 2013. ISBN 9788024622668.

Sociální a demokratická politika lidové strany nebyla rozhodně prostředkem k sociální demagogii. To se potvrdilo i tím, že ČSL byla proti plýtvání státními prostředky a požadovala po válce účinná úsporná opatření směřující ke konsolidaci měny a rozvráceného hospodářství. Považovala svobodné tržní hospodářství za přirozenou lidskou potřebu. Jednoznačné výhrady měla však k nečisté honbě za ziskem na úkor společnosti. Stavěla se proto proti ekonomickému diktátu velkých monopolních kartelů, aby nemohly určovat vysoké ceny výrobků.³⁸

Ve své hospodářské politice se zasazovala o zakládání a rozvoj malých soukromých a družstevních podniků, které pomáhaly aspoň částečně řešit nezaměstnanost a kde se mohla snáze projevit iniciativa pracujících a jejich spolupráce se zaměstnavateli. Podporovala účast dělníků na zisku a vedení průmyslové výroby. Křesťanský solidarismus, měl být alternativou k nezbytnému sociálnímu smíru.³⁹

Po sloučení křesťanskosociální a katolicko-národní strany získal v ČSL převahu agrární směr, a tedy i zájem soukromého sektoru. Zemědělci dodávali do stranické pokladny nezanedbatelné finanční prostředky a zejména jejich zásluhou bylo finanční hospodaření strany soběstačné. Ve 30. letech se "lidovecká" výkupní, nákupní a skladištní družstva stala důležitou hospodářskou základnou strany.⁴⁰

6.7 SOCIÁLNÍ SLOŽENÍ ČSL

V druhé polovině 20. let bylo sociální složení lidovců určováno převahou venkovského obyvatelstva. Z pohledu sociálního se složení lidovců částečně krylo s voliči strany agrární a to především na venkově. Tento fakt se promítal na vládní spolupráci, která díky tomu stála na křehkých nohou.

Po smrti svého umírněného vůdce A. Švehly se stále autoritativnější předáci agrární strany se silnou hospodářskou lobby stali pro lidovce nepřijatelnými. Lidová strana neměla na vesnici takovou kapitálovou oporu jako agráři.

³⁸ TRAPL, Miloš. *Monsignore Jan Šrámek*. Olomouc: Danal, 1995. ISBN 9788085973037.

³⁹ [EDITOR a Pavel MAREK]. *Jan Šrámek: kněz, státník, politik*. Olomouc: Katedry politologie a historie Filozofické fakulty Univerzity Palackého, 2004, str. 69, ISBN 9788090096516.

⁴⁰ *KDU-ČSL. Stručná historie ČSL a KDU-ČSL*. [online]. ©1997-2015. [cit. 20-12-2016]. Dostupné z: <http://www.kdu.cz/o-nas/historie>

6.8 ČSL PŘED 2. SVĚTOVOU VÁLKOU

Socialistické strany přestaly lidovce vnímat jak úhlavní nepřátele. Tento fakt však neznamenal, že se nerozcházely v ideových principech. Spolupráce s lidovci byla opatrná a spíše sporadická. Především se zástupci sociální demokracie spolupráce stagnovala. Další nevalné pokusy o spolupráci s národními socialisty také vedli ke zklamání. Hlavním spojujícím prvkem mezi socialisty a lidovci byl odpor k fašismu, velkého důrazu kladeného na sociální otázky a odmítání autoritativních forem vlád. ČSL sice nebyla v konfliktu se socialisty, v žádném případě však nejednala s komunisty, a tím méně s fašisty. Byla jak proti komunistickým snahám zapojit Československo do sovětského bloku, tak proti ústupkům německým fašistům v otázce okleštění republiky. Opadnutí protikatolické vlny vedlo k tomu, že se lidová strana nemusela již zabývat obranou zájmů katolické církve a v průběhu 30. let se postupně měnila ze strany katolické ve stranu ekumenickou a křesťansko-demokratickou. V protifašistickém postoji stálo vedení lidové strany pevně za svými názory a vytrvalo i v kritických měsících roku 1938. Protestovalo proti anšlusu Rakouska, podporovalo částečnou mobilizaci a rozhodně odmítalo vyslání nátlakové Runcimanovy mise do ČSR. Ve dne 21. září 1938 se ve vládě začalo projednávat anglo-francouzské ultimátum, stáli oba ministři lidové strany spolu s národními demokraty proti přijetí. J.Šrámek na tomto jednání požadoval svolání parlamentu, ten jako jediný mohl schválit odstoupení pohraničních oblastí.

6.9 MNICHOVSKÁ DOHODA A JEJÍ DŮSLEDKY

Hlavním důsledkem Mnichovské dohody bylo především začlenění Čsl do národní jednoty. Toto znamenalo pro stranu tvrdý zásah a dočasný zánik.

Myšlenky strany se však zachovali a to i na poli zahraničním. Msgre. Šrámek totiž přes Polsko emigroval do Francie, kde pomocí svých kontaktů pomáhal překlenout počáteční nedůvěru francouzské vlády k české politické emigraci.

Bezprostředně po německé okupaci se lidovci zapojili do domácího odbojového hnutí. František Hála a později JUDr. Adolf Procházka byli ve vedení centrální odbojové organizace Politické ústředí. Jako nejznámější člen Orla se po válce ukázal Jan Kubiš, který s parašutisty provedl atentát na říšského protektora R. Heydricha

6.10 ČSL PO DRUHÉ SVĚTOVÉ VÁLCE

Po obnovení republiky byla obnovena také Čsl a to jako jediná nesocialistická strana v Čechách. Po zavedení nátlaku Sovětů a komunistů byly pravicové strany nuceny opustit politické kolbiště. Toto vedlo k sevření strany levicovými stranami v komunisty vytvořené Národní frontě. V tomto uskupení byla strana nucena spolupracovat s nimi na budování rozvrácené republiky. Okolo roku 1946 se začal rozšiřovat zástup těch, kteří značně nesouhlasili s nastupujícím totalitním režimem komunistické strany. Obohacené o nové členy ČSL. Patřili k němu místopředseda ČSL dr. Adolf Procházka, dr. Ivo Ducháček, dr. Bohdan Chudoba, Pavel Tigrid, Eduard Fusek, Rostislav Sochorec a Stanislav Broj a dr. Helena Koželuhová, která byla oblíbenou novinářkou, mluvčí lidových shromáždění a také se stala nejpopulárnější osobností protikomunistického křídla.

Významnou činností nebyla jen politická angažovanost. Jako další hlas se začali ozývat lidovečtí novináři. Tito byli především z řad zemědělských organizací. Především jejich odpor ke znárodňování a další odpor ke krokům tehdejšího režimu byl patrný v každém článku.

Volby roku 1946 znamenaly vítězství komunistické strany se 40% hlasů, ČSL v těchto volbách získala 20% hlasů. Tento volební výsledek byl do určité míry zklamáním a prozrazoval hodně o budoucím vývoji politické situace u nás. Především se ukázaly plány na změnu společnosti. Velkým přispěním do množství hlasů komunistů byl fakt že zakázali nekomunistické odborové organizace. Vše vyústilo v roce 1948 demisí ministrů ČSL, to ukázalo, že již není kam ustupovat. Komunisté se odmítli podřídit usnesení vládní většiny o zastavení čistek v policii a během vládní krize za pomoci Státní bezpečnosti uskutečnili státní převrat. Po přijetí demise vlády prezidentem Eduardem Benešem se rozhodl Ústřední výbor ČSL ukončit veřejnou stranickou činnost. Zároveň s tímto krokem byli ze strany vyloučeni poslanci Alois Petr a Josef Plojhar za aktivní spolupráci s komunisty.

Došlo v podstatě k rozpadu ČSL a zničení její ideové základny, na které byla založena. V nastalém zmatku v nejbližších měsících ze 46 poslanců ČSL jich 10 opustilo zemi, 12 bylo uvězněno a z toho 4 umučeni nebo popraveni (Stanislav Broj, Rostislav Sochorec, Jan Plesl, Alois Janáček) a 13 bylo zbaveno poslaneckého mandátu. Mnoho lidovců emigrovalo a na Západě se zapojilo do protikomunistického odboje. J. Šrámek a F. Hála se pokusili v březnu 1948 o útěk na Západ. Útěk byl však špatně organizován a oba skončili ve vazbě a posléze v internaci. V roce 1948 se na odpor čistkám postavilo velení moravských organizací. Tzv.

Kroměřížská konference se tímto stala posledním oficiálním odsouzením komunistických praktik. Tímto končí samostatná politika ČSL na dlouhých 40 let.

6.11 ZA KOMUNISTICKÉ NADVLÁDY

Jaké byly důvody, které komunistickou stranu vedly k tomu, aby i nadále povolila stranu, jež jí zůstávala ideovým založením cizí, a tedy potencionálně nebezpečná? Jistě tu existoval ohled na Západ, potřeba dokázat, že i v tzv. lidově-demokratických státech platí jisté občanské svobody. Pokud jde o situaci vnitřní, KSČ si uvědomovala, že předúnorovou politickou pluralitu nemůže ihned nahradit monolitní diktaturou. Povolené nekomunistické strany měly za úkol působit v intencích státní politiky na dosud nekomunistické vrstvy společnosti, v případě lidové strany šlo o věřící občany. Poslanec S. Broj byl popraven, poslanec R. Sochorec byl ubit ve vězení, množství členů především z řad inteligence a soukromých zemědělců bylo odsouzeno do mnohaletého žaláře. Příslušnost k lidové straně znamenala hlavně pro inteligenci nebezpečí ztráty zaměstnání, pro ostatní nemožnost dosáhnout lepšího postavení. Děti takto postižených rodičů byly výrazně znevýhodňovány při přijímání na střední a vysoké školy atd. Počet členů lidové strany nesměl v 50. letech překročit stanovenou kvótu 20 000. V některých okresech, kde získali komunisté v r. 1946 více než 50 % hlasů, nebyly organizace ČSL povoleny (např. Kladno, Louny, Žatec, Rakovník, Bruntál, Karviná aj.)⁴¹

Tisk lidové strany dal od vzniku "Pražského jara" prostor demokratizačnímu hnutí, odhaloval komunistické hrůzy padesátých let a psal o pronásledování lidovců Státní bezpečností. Mezi čtenáři Lidové demokracie se stal zvláště populární redaktor Rudolf Ströbinger, jeden z nejznámějších novinářů Pražského jara.

Na zasedání ÚV ČSL 31. 3. 1968 došlo k rezignaci všech členů předsednictva a bylo zvoleno nové vedení strany. *"Národní frontu chápeme jako politický výraz dobrovolného sdružení především nezávislých, vzájemně si na roveň postavených politických stran, jako základnu pro dialog a konfrontaci vlastních hledisek na řešení základních otázek vývoje společnosti,"*⁴² znělo prohlášení. Vpád sovětských vojsk však učinil konec těmto plánům, včetně mimořádného sjezdu, který je měl odsouhlasit.

⁴¹ KDU-ČSL. *Stručná historie ČSL a KDU-ČSL*. [online]. ©1997-2015. [cit. 20-12-2016]. Dostupné z: <http://www.kdu.cz/o-nas/historie>

⁴² Tamtéž

Vedení ČSL v srpnu roku 1968 jednoznačně odsoudilo okupaci republiky. Začátek sedmdesátých let a i první polovina let osmdesátých byly ve znamení stagnace společnosti. To tvořilo ideální podmínky pro vznik neoficiálních struktur a rozvoje jejich činnosti. V těchto strukturách působili i lidovci. Všeobecné zklamání z režimu vedlo k postupnému zaplňování kostelů lidmi, kteří postrádali pravdu a morálku. S tímto jevem je zaznamenám zvýšený zájem lidí o vstup do ČSL, toto nastalo začátkem let osmdesátých.

6.12 PŘÍPRAVNÉ KROKY PŘED ROKEM 1989

V souvislosti s demokratizačními změnami v SSSR se začala v druhé polovině 80. let projevat v ČSL nespokojenost s dosavadní politikou lidové strany. Byli to především lidovci z Prahy, jihomoravská stranická organizace, vedení školícího střediska na Klínci, ale i mnozí další ze všech organizací v republice, kteří byli zárodkem reformního proudu ve straně s názvem "Křesťané pro přestavbu" a posléze "Obrodný proud". Hlavním cílem Odborového proudu se stalo co nejrychlejší svolání mimořádného sjezdu ČSL. Na tomto sjezdu měly být hlavními body změny ve vedení ČSL a celková povaha strany. Hlavní událostí a vrcholem opozičního demokratického hnutí ve straně byl sjezd zástupců obrodného proudu 14. října 1989 v centru Prahy. Delegáti projevíli značnou dávku odvahy tím že sjezd uskutečnily, bylo jim vyhrožováno Státní bezpečností a to i v místech bydliště. Ukázal se tím svobodný duch lidovců v době, kdy veřejnost zaujímal ještě dosti pasivní přístup a spíše vyčkávala na nadcházející události. Na sedmdesát dva delegátů jednalo a posléze schválilo řadu dokumentů, v nichž byly požadavky na změnu ústavy, i byl vyvinut nátlak na změnu polity strany samotné. Podle vize sjezdu se z republika měla stát demokratickým zřízením a ČSL nemělo chybět ve vedoucích pozicích.

6.13 SAMETOVÁ REVOLUCE A POREVOLUČNÍ ČESKOSLOVENSKO

Listopad roku 1989 znamenal pro ČSL a celý stát přelomové události, na které byla strana již připravena. Okamžitým prohlášením Odborového proudu o tom že jedná jménem celé strany lidové a že se hlásí plně k probíhajícím změnám společnosti. Opět se významnou měrou na událostech podílel deník Lidová demokracie, který se spolu se Svobodným slovem

stal hlasem lidu v protikomunistické propagandě. Dne 26. 11. 1989 byl nucen ÚV ČSL pod nátlakem vedení Obrodného proudu a pražské organizace ČSL odstoupit a podal rezignaci. Předsedou strany byl zvolen J. Bartončík a ústředním tajemníkem R. Sacher.

Jako v první straně tehdejší Národní fronty proběhl demokratický přerod. V dubnu roku 1990 byl svolán první popřevratový sjezd ČSL. Hlavním tématem sjezdu byla formulace programových cílů nově obnovené strany a příprava programu na nadcházející volby. Na sjezdu byla pro tyto volby ustavena volební koalice s názvem Křesťanská a demokratická unie, zahrnující Československou stranu lidovou, Křesťanskodemokratickou stranu, Svobodnou rolnickou stranu a několik dalších menších subjektů.

V prvních svobodných volbách získala ČSL 9 poslaneckých křesel ve Federálním shromáždění a 10 v České národní radě. Díky úsilí poslanců ČSL byla do Listiny základních lidských práv zařazena i věta prohlašující, že "lidský život je hoden ochrany již před narozením", jednoznačnou podporu poskytli lidovečtí poslanci i lustračnímu zákonu. Jako velice důležitý krok k vyřešení krize uvnitř se stal mimořádný sjezd strany v září ve Žďáru nad Sázavou, na tomto sjezdu bylo zvoleno nové vedení strany. Předsedou strany se stal ing. Josef Lux. Dalším důležitým rozhodnutím bylo také usnesení o obnově zemské struktury strany.

6.14 VZNIK KDU-ČSL

Již řádný sjezd ČSL, který se uskutečnil ve dvou etapách (Jihlava, Prostějov) se konal začátkem dubna 1992. Na tomto sjezdu došlo ke schválení volebního programu a kandidátů do nadcházejících parlamentních voleb. Na sjezdu došlo ke sloučení ČSL s hnutím "Křesťanská a demokratická unie" (KDU), název strany byl změněn na Křesťanská a demokratická unie - Československá strana lidová (KDU-ČSL). Staronovým předsedou se stal Ing. Josef Lux. Svým programovým zaměřením se strana situovala k politice pravého středu a z evropského hlediska se začlenila mezi ty evropské strany, jejíž politika se opírá o zásady křesťanské morálky a křesťanského humanismu.

6.15 KROKY PŘED ROZPADEM FEDERACE

V těchto letech naší blízké historie se řešil velký problém. KDU-ČSL byla jako strana pro rozpad federace. To se mnoha zástupcům nelíbilo, ovšem rozhodnutí bylo nevratné.

6.16 SAMOSTATNÁ ČESKÁ REPUBLIKA A KDU-ČSL

Po parlamentních volbách v červnu 1992 vytvořila KDU-ČSL společně s vítěznou Občanskou demokratickou stranou (ODS), Křesťanskodemokratickou stranou (KDS, kandidovala v koalici s ODS) a Občanskou demokratickou aliancí (ODA) pravicově orientovanou vládní koalici. I přes relativně nevýrazný volební výsledek si tak zajistila podmínky k prosazování základních cílů svého volebního programu. Ing. Josef Lux byl místopředsedou vlády a ministrem zemědělství. Doc. ing. Antonín Baudyš řídil ministerstvo obrany, do 17. 19 94 byl ministrem kultury PhDr. Jindřich Kabát (po odstoupení byl vystřídán Pavlem Tigridem - nestraníkem navrženým KDU-ČSL). Ing. Stanislav Bělehrádek stál v čele ministerstva pro hospodářskou soutěž. Pracovní zaměření poslanců obou zákonodárných sborů v období od voleb do konce r. 1992 bylo zcela podřízeno snaze o nalezení ústavního postupu pro rozdělení federace a přípravě nové Ústavy ČR. Teprve v posledních dnech roku byly schváleny zákony daňové reformy, zákony o pojištění a státní rozpočet na r. 1993. První měsíce r. 1993 byly naplněny přípravou voleb presidenta. Neúspěchem skončily diskuse o naplnění Senátu převodem federálních poslanců.

6.17 VIZE STRANY DO NADCHÁZEJÍCÍCH VOLEB

Milá sestro, milý bratře,
v primárních volbách do Poslanecké sněmovny je naším společným cílem, aby KDU-ČSL vybojovala v podzimních volbách v Praze co nejlepší výsledek a co nejvíce našich poslanců pak sloužilo naší zemi.

Celorepublikově bude třeba dosáhnout pěti, a v případě koalice se STAN, deseti procent. K dosažení těchto volebních prahů je bezpodmínečně nutné uspět v Praze. S dobře sestavenou pražskou kandidátkou a s kandidáty, kvůli kterým ji voliči budou volit, se to podaří.

Do primárních voleb mne vysílá konference KDU – ČSL v Praze 7. K tomu uvádí náš místopředseda a místostarosta Kamil Vavřinec Mareš: „*Vysíláme Jana Čížinského jako*

starostu pražské městské části za KDU-ČSL; jako politika, který od posledních voleb svou službou lidem a prací svého týmu získává podporu dalších a dalších lidí; vysíláme jej jako starostu obvodu, ve kterém zvítězil senátor Václav Hampl za KDU-ČSL; jako politika, jehož facebook sleduje 4300 lidí; jako starostu, který v komunálních volbách získal v rámci velkých pražských městských částí nevídaných 44%; jako člověka, který zcela proměnil atmosféru politiky Prahy 7 tím, že se zaměřil na podporu školství, podporu potřebných lidí z městské části, na ohleduplný rozvoj a řádné hospodaření s majetkem; vysíláme jej jako toho, kdo na pražské úrovni usiluje mimo jiné o zlepšení podmínek učitelů a o lepší ovzduší; vysíláme jej jako kandidáta, jehož nepřekroužkují kandidáti STAN na společné kandidátce a jenž má naopak potenciál vyvolat kroužkovací závody.“

Voliči potřebují důvod, proč jít volit naši kandidátku. Tím důvodem bude náš program a kandidáti. Psychologicky je velmi žádoucí vyvolat kroužkovací závody. Každý kandidát, který získá kroužek, získal hlas pro KDU-ČSL. Nejcennější je, pokud je volič přesvědčen, že ten, jehož kroužkuje, bude zvolen. Kroužkovací závody v minulých volbách do Sněmovny málem znamenaly dva pražské mandáty pro KDU-ČSL. Pro náš společný úspěch se jedná o velmi důležitý moment. Poslední tři po sobě jdoucí volby prokázaly, že se těším podpoře mezi pražskými voliči. Níže příkládám celopražské volební výsledky z minulých let. Prosím, podívejte se na ně.

V zájmu celku se ucházím o jedno z čelných míst pražské kandidátky. Jsem přesvědčen, že pro celou naši kandidátku splním roli kandidáta, kvůli kterému půjdou lidé KDU-ČSL volit, kterého je třeba kroužkovat a který nebude překroužkován žádným kandidátem STAN. Mám podporu mnoha lidí, například paní senátorky Renaty Chmelové, režisérky Heleny Třeštíkové, či její dcery Hanky Třeštíkové producentky filmu Šmejdi o podvodech na seniorech. Jeden příklad naší práce v Praze 7 z poslední doby týkající se seniorů příkládám níže.

Jsem na volby připraven. Mám kolem sebe tým, který pomůže. Kandiduji v primárních volbách na jedno z čelných míst, na první či druhé místo kandidátky, a žádám Vás tímto o podporu. Jsem připraven zodpovědět každý Váš dotaz.⁴³

Milé sestry, vážení bratři,

⁴³ Oficiální dopis členům KDU-ČSL. Autor: Mgr. J. Čížinský

opět Vás touto cestou oslovuji v souvislosti s naší chystanou volební spoluprací s hnutím Starostové a nezávislí. Z rozhodnutí celostátní konference jsme STAN v sobotu nabídli jednání o otevřené koalici pro sněmovní volby v roce 2017 a celostátní výbor STAN naši nabídku k jednání o tomto formátu ve čtvrtek schválil. Jde o významné a zásadní rozhodnutí reprezentativních orgánů obou subjektů. Nic méně, jde stále pouze o ochotu k jednání a k definitivní dohodě ještě nedošlo. Chci Vás informovat, jak s tímto mandátem naložíme a jak budeme postupovat dál.

Přiznávám, konečně jsem to psal i v minulém dopise, že varianta volební koalice původně nebyla ve hře a že na jednání v Brně jsem rozhodně nejel s tím, že ji odhlasujeme, dokonce jsem nepředpokládal, že o ní budeme jednat. Nicméně pro otevřenou koalici postupně vznikla mezi delegáty silná spontánní podpora. A to ve chvíli, kdy bylo víceméně všem jasné, že námi preferovaná nabídka účasti na kandidátce KDU-ČSL je pro STAN nepřijatelná a na druhé straně hrozba ztráty značky a hlavně technické a finanční problémy se zakládáním volební strany jsou nepřekonatelné pro nás.

Nikdo v sále nezpochybnil, že se STAN bychom měli dlouhodobě spolupracovat. Otevřená koalice je řešení férové, odvážné a transparentní. Za velice podstatné pokládám, že pro tuto variantu hlasovalo 86% přítomných delegátů. To je velice silný mandát. Stejně tak má svou hodnotu silně pozitivní a konstruktivní atmosféra, která brněnské jednání provázela. Věřím, že Vaši delegáti na Vás dokáží tuto pozitivní energii přenést. To je něco, co naši stranu skutečně ctí, to je vklad, který jako Váš předseda rozhodně nechci prohosподаřit.

Nenechte se zmást předvolebními průzkumy a vzpomeňte na rok 2013. Tento týden se například argumentovalo aktuálními výsledky od CVVM, které nám v součtu se STAN nedávají přes 10%. Jenže tato agentura nám v posledním průzkumu před volbami 2013 dávala 4,5%. I další agentury nám ještě dva měsíce před volbami do sněmovny dávaly pod 5%. STAN zase ve většině průzkumů vůbec poprvé figuruje samostatně. Navíc eventuelní společná kandidátka se bude chovat jinak, než prostý součet. Hlavně budeme mít několik měsíců čas našim tradičním voličům i straníkům vysvětlit důvody, proč je tento krok na stole a co přinese. V dotazníku programové rady, který zachycuje názor cca 1% našich členů (průzkumy veřejného mínění se běžně dělají na vzorku o dva řády nižší), převládá podpora tomuto projektu, 1/3 je proti. A tak jako Petr Gazdík vysvětlil mnohým na CK některé mýty a pomluvy o sobě a STAN, budeme muset komunikovat a rozšířit skutečná fakta i mezi voliči a opravdu celou členskou základnou.

Dobře si uvědomuji, že je před námi hromada velmi tvrdé práce. Ale stejně dobře vím, že Vy umíte pořádně zabrat. Dokázali jsme to v letech 2010-2013. Na počátku se návrat do

Sněmovny mohl zdát jako téměř nesplnitelný úkol. Mému zvolení se tenkrát mnozí smáli a prorokovali konec strany. Ale my jsme to zvládli. Každý roste s úkoly. Jednotlivec i společenství. Jako další cíl jsme si stanovili stát se onou Luxovskou “třetí silou”. Což neznamená být třetí na pásce, ale povýšit křesťansko-demokratický politický proud na rovnoprávnou alternativu k proudům liberálnímu a socialistickému.

Jsem si jist, že jednou bychom to dokázali i sami - a postupně jsme se k tomuto cíli blížili. Stejně tak jsem si však jist, že samostatně bychom k němu kráčeli dlouhá léta. Proto když se naskytla možnost získat na této cestě spojence, využili jsme ji.

Co teď bude následovat? Co nejdříve se sejdou naše vyjednávací týmy a volební štáby. Bude třeba domluvit se na programových, technických a personálních otázkách. O výsledcích bude včas informováni a samozřejmě finální podoba dohody, pokud k ní nakonec dojde, bude podléhat schválení CV a CK.

Něco ale mohu s jistotou říci už teď. Rozhodně v těchto jednáních nebudou a nemohou být v sázce naše hodnoty a etické zásady. Na jednání CK jsme z úst předsedy STAN Petra Gazdika získali příslib, že žádný jejich kandidát nebude hlasovat v rozporu s dlouhodobými hodnotami KDU-ČSL. Kdybych si nebyl jist, že se STAN dokážeme najít elementární programovou a hodnotovou shodu, nikdy bych o dlouhodobé spolupráci neuvažoval. I když je toto hnutí mladé, máme s ním zkušenosti. Jsme s jeho europoslanci v klubu frakce Evropské lidové strany v EP. Rovněž dobře funguje spolupráce v Senátu, kde naše kluby spontánně již několik let spolu zasedají a koordinují svůj postup, i na řadě radnic, a to v koalicích i v opozici. Nejde tedy o partnera pro nás neznámého. Samozřejmě máme i negativní zkušenosti. Například z nedávno proběhlých krajských voleb. I to je jistě pro oba subjekty poučení.

Doufám, že se dobře shodneme i na aktuálních programových prioritách. Spojuje nás prozápadní, euroatlantická orientace. Odmítáme podíl extremistů na moci. Bráníme pluralitní demokracii a nechceme, aby politická scéna byla dominována jednou stranou. STAN, jako původně komunální hnutí, s námi sdílí i princip subsidiarity, decentralizaci, důraz na rozvoj místních samospráv. Nemám ani důvod si myslet, že by STAN odmítlo náš koncept podpory pracujících rodičů a výchovy dětí.

Pokud jde o personální otázky, jak už jistě víte, shodli jsme se na tom, že nechceme stavět kandidátky na principu zipu, ale dle skutečné síly obou subjektů v daném regionu. Spolupráce má smysl právě kvůli silnému postavení STAN v regionech, kde my nebodujeme. A naopak. Netvrdím, že dohoda bude zcela snadná, jistě o pořadí v řadě krajů svedeme tuhou vyjednávací bitvu. Ale rozhodně zásadní slovo budou mít krajské organizace. V regionech máte zkušenosti s konkrétními lidmi. Půjde o to, kdo jaké přinese argumenty, kdo jaké

nabídne osobnosti. Chci Vás požádat o jedinou věc: pokud vznikne spor, řešme ho interně a doma. Na vnitřním pnutí propíraném v médiích tratí ČSSD a její veřejné hádky s hnutím ANO otravují voliče. Stejně jako např. aktuálně veřejné označování jednoho hejtmana z ANO za alkoholika z úst A. Babiše jim asi moc nepomáhá. Jestli na české politické scéně má něco trvalou platnost, pak je to fakt, že voliči ztrestají toho, kdo je rozhádaný. Dlouhodobé grafy spokojenosti s politickou situací to říkají jasně - ti, kteří otrávil voliče, skončili nakonec špatně, ač do té doby vyhrávali volby.

Platí, že největší devízou, kterou může naše spolupráce se STAN přinést, je právě schopnost se dohodnout. Vysoké preference vládních stran přímo souvisí se stabilitou, kterou přinesl náš kabinet - zejména ve srovnání s vládou Nečase a Kalouska. Abychom se vskutku stali třetí silou a zabojovali o výrazně silnější pozici, je nezbytně nutné nabídnout lidem pozitivní, neagresivní alternativu k čím dál vypjatějšímu stylu dua Babiš-Sobotka. Proto si opravdu vše řešme doma, na našich výborech a konferencích, případně na společných jednáních se STAN.

Nejsem naivní a vím, že žádné nebe není bez mráčků. Vždy budou nějaké spory. Jde však o to umět konflikty překonávat trpělivým jednáním a nenechat se strhnout k neuváženým výrokům. Zlé slovo už nelze vzít zpět a škody, které napáchá, mohou být nedozírné a v každém případě jsou nevratné.

Učinili jsme odvážný a zodpovědný krok. Nejde totiž jen o nás. Nejde o to, abychom sami získali třeba 8% hlasů - a kvůli přepočtu na mandáty a dominanci ANO třeba jen nějakých 12 poslanců. A byli spokojeni, že to tak nějak vlastně má být, že je to v pořádku. STAN se sám do Sněmovny dostat může a nemusí. V každém případě by hrozila jednobarevná vláda ANO s podporou KSČM či Okamurovy SPD. My bychom nezmohli vůbec nic. Spolu se STAN máme šanci do povolebního vývoje reálně a významně promluvit. Náš volební systém preferuje silnější subjekty, společně tak můžeme získat více mandátů, než jednotlivě. V Čechách získat razantně více voličů, než kolik jich kvůli koalici můžeme hypoteticky ztratit. Voliči, kteří upřednostňují ty, kteří se umějí domluvit, před těmi, kteří rozdělují společnost a zasévají sváry, mnohdy nemají koho volit. Je jich hodně a společně pro ně můžeme být skvělým řešením.

I kdybychom se nakonec se STAN definitivně nedohodli a kandidovali samostatně, stojí za to, rozejít se v klidu a slušně. Třeba naše spolupráce dozraje až v delším časovém horizontu. Jakmile ovšem padne konečné rozhodnutí Celostátní konference, pak musíme jít naplno do toho. Dojem z jednání CK minulý týden je pro mě velkým povzbuzením. V Brně jsem viděl stranu sebevědomou, hrdou a zároveň uměřenou a rozumnou. Odmítli jsme

taktizování, stejně jako snahu tlačit našeho partnera do kouta. Po třech letech, kdy jsme úspěšně prosazovali naše priority ve vládě, ale na druhé straně museli přistupovat na řadu kompromisů, jsem opět cítil obdobné vzepětí a nadšení, které nás provázelo před volbami v roce 2013. Síla se probudila, je sebevědomá a chce víc, než jen sedět v koutě. Teď je třeba si to odpracovat a proměnit očekávání a naděje, který visí ve vzduchu, v realitu. Chuť a odhodlání nám jistě nechybí. To ovšem nestačí. Dostali jsme ruce a mozek na to, abychom pro to mohli sami něco udělat.

At' už půjdeme se STAN, nebo samostatně, předpokládám náš úspěch. Bylo tomu tak v roce 2013, je tomu tak i letos!

Zdař Bůh!

Pavel Bělobrádek ⁴⁴

⁴⁴ Oficiální dopis členům KDU-ČSL. Autor: MVDr. Pavel Bělobrádek Ph.D. MPA.

PRAKTICKÁ ČÁST

7 POSTŘEHY ÚČASTNÍKŮ VOLEB A VOLIČŮ

Rozhovor č. 1

Mgr. Martin Hofr, 34let, jeden z vedoucích členů volební kampaně Michaely Šojdové do Evropského parlamentu, podnikatel

Z mého pohledu je volební úspěch jednoduše popsateľný. Za vším stojí tvrdá práce na „domácím hřišti“. Ta ovšem není možná bez toho, aby byl člověk obklopen dobrými spolupracovníky. Ti se starali o presentaci formou společenských akcí jako např. Drakiáda, Dětský den a mnoho akcí pro zaměstnance. Na těchto akcích se KDU-ČSL presentovala před veřejností. Velkým přínosem bylo aktivní zapojení se do života církevních řádů na Praze 1. Toto bylo důležité hlavně proto, že Praha 1 je relativně málo zalidněná a většina zájmu se soustředí na vybudování kanceláří a hotelů. Z toho plyne menší zájem o starší generaci žijící v centru. Na to vše se snažíme hledat odpovědi a aktivně s lidmi na tyto témata mluvíme. Na setkání s občany byla v posledních letech cítit velká nespokojenost s politikou Pavla Béma a vůbec celé ODS, která měla Prahu za svou baštu. Dalším velkým poučením pro stranu bylo založení TOP 09, byl to tehdy znatelný pokles v podpoře veřejnosti. Museli jsme znovu získávat důvěru voličů i široké veřejnosti. Poslední v čem vidím velký pokrok je utvoření trojkoalice. Podařilo se najít strany a sdružený s podobnými cíli a vizemi. Toto všechno, plus silné osobnosti, vedli k úspěchu ve volbách.

Naše práce nekončí volbami a křesly na radnici. To je teprve začátek a do dalších voleb chceme jít se vztyčenou hlavou a vizitkou práce co jsme odvedli.

Rozhovor č. 2

Ing. Svatava Novotná, na RD, dvě děti

Jana Wolfa jsem znala už dříve z různých zajímavých občanských aktivit. Vzpomínám si, že tady na Praze 1 na Újezdě každoročně pořádají vzpomínkovou akci na oběti komunismu, masopust a spoustu dalších úspěšných akcí. Nicméně jsem se dozvěděla, že je z KDU-ČSL a ty jsem nikdy nevolila, nepřišla mi tato strana, ani její program zajímavý, spíše jsem vždycky inklinovala k ODS.

Karta se ale obrátila, když se mi narodily děti a já zůstala doma na mateřské dovolené. Zjistila jsem, například, jak obtížné, je dostat se s kočárkem na dětské hřiště - když už nějaké najdete. Také mě vytočilo jak finančně náročné je dát děti do nějakého sportovního kroužku tady v okolí. To je snad jen pro horních deset tisíc? A to jsem zvědavá, jak to bude s místem v mateřské školce. Zda na moje děti místo vyjde, nebo je budeme muset dát do soukromé školky.

Proto se mi v tomto ohledu zalíbil pan Wolf, který všechny výše vyjmenované problémy popsal a navrhl přijatelná řešení: bezbariérové přístupy pro kočárky, hřiště a sportoviště zdarma, příspěvek dětem na sport, dostupné MŠ atd. Jelikož byl aktivní už dříve a je to člověk, kterého znám skoro osobně z různých aktivit tady v centru Prahy, věřím mu. A také věřím, že se mu některé body z jeho programu podaří realizovat. Líbí se mi na něm jak pokorně a klidně vystupuje, rozumí a zná naše specifické problémy tady centru, ale hlavně navrhuje jak je řešit. Působí na mě velmi seriózně.

ODS mě velmi zklamala, svými opatřeními udělala z centra Prahy jakési byznys centrum s místem pro privilegované skupiny a turisty, nepřátelské k rodinám s dětmi potažmo i k seniorům.

7.1 SHRNU TÍ ROZH OVORŮ

Z uvedených rozhovorů je patrná shoda mezi zástupci strany a veřejností. Politický marketing byl veden správným směrem. Snaha všech zainteresovaných osob byla snahou o přiblížení strany veřejnosti. Nemalé množství společenských akcí otevřelo tabu zvané KDU-ČSL. Zažitá představa o straně hájící zájmy církve, mohutně budovaná v dobách socialismu, již začíná pomalu opadat a hlavně mladí lidé ve straně staronový směr kudy se ubírat. Svatava Novotná, samotná řekla: „Němnohdy jsem se dozvěděla, že je z KDU-ČSL a ty jsem nikdy nevolila, nepřišla mi tato strana, ani její program zajímavý, spíše jsem vždycky inklinovala k ODS“. Toto mluví o zlidčení strany. Samotný tah v politickém marketingu zaměřený se na obyčejné občany, ne na korporace, se zdá být krokem správným směrem. Podle Mgr. Martina Hofra je toto jedinou cestou k úspěchu i v dalším volebním období. Mgr. Hofr řekl: „Toto bylo důležité hlavně proto, že Praha 1 je relativně málo zalidněná a většina zájmu se soustředí na vybudování kanceláří a hotelů“. Dále nepřímou naznačil důležitost utvoření koalice a poučení se z rozpadu uvnitř strany. Vznik TOP 09, byl pro stranu těžkou zkouškou.

Výše uvedené rozhovory jsou nejtypičtějším, které pisatel vedl. Všichni zmiňovali podobné pohnutky ke změně, či loajálnosti straně.

8 CÍLE A VYHODNOCENÍ VOLEBNÍ KAMPANĚ

První dvě části práce nastínily teoretická východiska pro kapitolu poslední. Snahou teoretické části nebylo pouze pochopení volebních systémů a historie, která je neodmyslitelnou při rozhodování, ale také uvědomění si důležitosti našich práv a svobod. Ne všude na světě mají občané možnost svobodné volby a i u nás, i když v omezené míře, tomu tak nebylo.

Dále se budeme zabývat již konkrétní volební situací, jež nastala v roce 2013 a to v Praze. Téma nebylo vybráno náhodně. KDU-ČSL se tehdy spojilo do Trojkoalice se stranou Zelených a STAN. Po sečtení hlasů se tento krok ukázal jako krok správným směrem. Na radnici zasedlo hned osm kandidátů Trojkoalice. A to Mgr. Petr Štěpánek, CSc, RNDr. Jana Plaminková, Jan Wolf, Mgr. Jan Čížinský, Mgr. Petra Kolínská, Mgr Ondřej Mirovský, Ing. Miloš Růžička a PhDr. Matěj Stropnický.

Cílem této práce je nahlédnutí do důvodů, proč se tento úspěch podařil a vyvození logických závěrů pro další práci v Praze. Jako základ pro úvahu práce vycházíme z tabulky, kde jsou zaznačeny všechny kandidující strany a uskupení. V dalších dvou tabulkách se podíváme do dvou vybraných volebních obvodů. Podrobněji si ukážeme rozdíly mezi volebními lety 2010 a 2014. Probereme počty mandátů získaných v těchto obvodech. Dále práce vychází z rozhovorů dvou členů strany KDU-ČSL a jedné nestranné občanky. Toto je důležité především pro nástin sociologického hlediska.

Tabulka 3: Výsledky komunálních voleb v pražských částech r. 2010

Strana	Počet hlasů	%	Mandáty	Mandáty z voleb 2006	Bilance z předchozích voleb
TOP 09	1043008	30,26	26	0	+26
ODS	796218	21,10	20	42	-22
ČSSD	615209	17,85	14	12	+2
KSČM	235004	6,82	3	6	-3
Koalice Zelených a SNK	203365	5,95	0	10	-10
VV	195158	5,66	0	0	0
Suverenita – blok Jany Bobošíkové	84282	2,45	0	0	0
KDU-ČSL	65127	1,89	0	0	0
Strana svobodných občanů	33766	0,98	0	0	0
Česká pirátská strana	32901	0,95	0	0	0
Ostatní strany celkem (13)	142845	4,14	0	0	0
Neúspěšné strany celkem (19)	757442	21,97	0	10	-10
Celkem	3466881	100	63	70	-7

Zdroj: www.volby.cz⁴⁵

⁴⁵ Volby.cz. Volby do zastupitelstev obcí 15.10. - 16.10.2010. [online]. ©2014. [cit. 20-01-2017]. Dostupné z: <http://www.volby.cz/pls/kv2010/kv111?xjazyk=CZ&xid=1&xnumnuts=1100&xstat=0>

Následující tabulka ukazuje značně nízký zisk hlasů voličů. Důvodů proč tomu tak je, je hned celá řada. KDU-ČSL se do voleb odhodlala jít bez koaličních partnerů a navíc byla čerstvě oslabena o hlasy, které si připsala tehdy čerstvě odštěpená TOP 09. Nízké náklady na kampaň a vnitrostranický boj si připsal svoji daň nejen na volbách komunálních, ale také ve volbách parlamentních. Dalším problémem bylo rozdělení Prahy na řadu obvodů. V očích veřejnosti byla strana nevěrohodná a u voleb získala podporu především svých dlouholetých členů. Volební účast byla, na komunální volby s porovnáním celorepublikového průměrem, vysoká a to 44,43% oprávněných voličů.

Vítězem voleb se stala již zmiňovaná TOP 09, na druhém místě se po mnoha letech ocitla ODS. Mandáty také získali ČSSD a KSČM. Další strany, jež překročily pětiprocentní hranici, však z důvodů velikosti volebních obvodů mandát nezískaly.

Tabulka 4: Vyhodnocení volebních výsledků komunálních voleb r. 2014

Název strany	Počet hlasů	%	Mandáty	Mandáty z voleb 2006	Bilance z předchozích voleb
ANO2011	4574610	22,08	17	0	+17
TOP09	4158226	20,07	16	26	-10
Trojkoalice – Zelení, KDU-ČSL, Starostové	2323976	11,26	8	0	+8
ODS	2273722	10,97	8	20	-12
ČSSD	2160963	10,43	8	14	-6
KSČM	1225102	5,91	4	3	+1
Pirátská strana	1101081	5,31	4	0	+4
Svobodní	741503	3,58	0	0	0
Demokraté Jana Kasla	512068	2,47	0	0	0
Pro Prahu	486821	2,4	0	0	0
Ostatní strany (20)	Méně než 300 000	Méně než 2	0	0	0
Celkem	20717535	100	65	63	+2

Zdroj: volby.cz⁴⁶

Z tabulky lze vyčíst, že i přes status nováčka, zvítězilo hnutí ANO2011. Na druhé příčce se umístila strana TOP09 a o dalších místech rozhodl těsný volební výsledek a to tak, že na třetím, čtvrtém a pátém místě se umístila Trojkoalice (SZ, KDU-ČSL, STAN), ODS a ČSSD. Volební účast byla 37,72 %. Výsledek nižší oproti volbám v r. 2000 o 6,71 %.

⁴⁶ Volby.cz. Volby do zastupitelstev obcí 15.10. - 16.10.2010 [online]. © 2014 [cit. 03-02-2017]. Důvody voličského poklesu jsou nastíněny v rozhovorech výše uvedených. Dostupné z: <http://www.volby.cz/pls/kv2010/kv111?xjazyk=CZ&xid=1&xnumnuts=1100&xstat=0>

Tabulka 5: Tabulka úspěšnosti politických stran ve volebním obvodu Praha 1.

Strana	2010	+/-	celkem 2014
TOP 09	13	-6	7
Starostové a nezávislí, KDU-ČSL, Iniciativa občanů - My, co tady žijeme	0	+4	4
ANO 2011	0	+4	4
Občanská demokratická strana	9	-6	3
Česká strana sociálně demokratická	6	-3	3
ZELENÁ PRO JEDNIČKU	0	+2	2
"Sdružení politických stran Liberálně ekologické strany (LES), České pirátské strany a nezávislých kandidátů"	0	+2	2
Strana svobodných občanů	0	0	0
Demokraté Jana Kasla	0	0	0
Pro Prahu	0	0	0
RESTART 2014	0	0	0
Strana občanské sebeobraný	0	0	0
DOMOV	0	0	0
Konzervativní aliance 2014	0	0	0
Občanská konzervativní strana	0	0	0

(Volby.cz, <https://volby.idnes.cz/komunalni-volby-2014.aspx?t=4&o=1&o2=CZ0100&o3=500097>, 2014)

Tabulka nám ukazuje počty mandátů, které získaly jednotlivé strany ve volebním obvodu rha 1. Volební účast byla 33,7%. Volby zde ovládla strana TOP 09. Dále je z tabulky patrné, e námi sledovaná strana KDU-ČSL (v koalici se Starostové a nezávislí, Iniciativa občanů - My co tady žijeme) získala 4 mandáty. Za KDU-ČSL se prosadil Petr Burger spolu s Mgr. Alenou Ježkovou, Ph.D, Ing Petrem Hejmou a Ing Michalem Cabalem.

Tabulka 6: Tabulka úspěšnosti politických stran ve volebním obvodu Praha 3

strana	2010	+/-	celkem 2014
Žižkov (nejen) sobě - koalice Strany zelených, KDU-ČSL, STAN a nezávislých kandidátů	0	+11	11
TOP 09	11	-3	8
Občanská demokratická strana	9	-4	5
Česká strana sociálně demokratická	7	-2	5
Komunistická strana Čech a Moravy	1	+1	2
Strana svobodných občanů	0	+2	2
Volba pro město - Nezávislí kandidáti	0	+2	2
Demokraté Jana Kásala	0	0	0
Pro Prahu	0	0	0
DOMOV	0	0	0
Dělnická strana sociální spravedlnosti	0	0	0
Romská demokratická strana	0	0	0

(Volby.cz, <https://volby.idnes.cz/komunalni-volby-2014.aspx?t=4&o=1&o2=CZ0100&o3=500097>, 2014)

Další vybranou městskou částí je volební obvod Praha 3. Volební účast v tomto obvodu byla 33,7%. Námi sledovaná politická strana KDU-ČSL spolu s Žižkov (nejen) sobě – koalice Strany zelených, STAN a nezávislých kandidátů volby v této městské části vyhrála a připsala si 11 mandátů. Jmenovitě: PhDr. Matěj Stropnický, MUDR. Vladimír Říha, Mgr. Ondřej Rut, Ing. Tomáš Mikeska, JUDr. Tomáš Sunegha, Mgr. Martina Chmelová, JUDr. Lucia Zachariášová, Bc. Lukáš Haupt, PhDr. Lýdia Říhová, PhD., Mgr. Helena Benýšková a Filip Neusser

DISKUSE

V diskusi se zaměříme na rozhovory uskutečněné s vybranými zástupci jak veřejnosti, tak i z řad členské základny. Debaty byly voleny individuálně a výsledek se dá shrnout do právě těchto dvou vybraných. Motivy jednotlivých voličů se liší dle osobnostních rysů každého jedince. Na straně jedné, se rozhovory uskutečňovaly s členy strany, kteří jsou pohlaceni svoji prací a hledají cestu k voličům. Na straně druhé, se setkáváme s voliči, jež hledají cestu k politikům a snaží se najít takové cesty, se kterými se nejvíce ztotožní.

Praha je velice specifickým místem ohledně komunální politiky, setkáváme se tady s širokým spektrem obyvatelstva, které nemá v Praze kořeny a tudíž ani vztah k okolí ani městu jako takovému. Tito lidé přišli do Prahy za prací, proto jsou jejich zájmy zaměřeny spíše na užitkový život (např. problematika parkování, volnočasové aktivity....). Tito lidé tvoří velké procento voličské základny a cílený politický marketing je u nich velmi složitou záležitostí. Protikladem těchto voličů jsou starousedlíci, patrioti Prahy. Priority této skupiny lidí jsou z části podobné jako u předchozí skupiny. Rozdíl je ve vztahu k městu. Jejich zájmem není pouze přežít, ale budovat město pro další generace. Proto se více zajímají o kulturní památky a vzhled města.

Z rozhovorů vyplývá, že volební úspěch KDU-ČSL nebyl pouze náhodným činem. Strana prošla mnoha změnami, ale zachovala si tvář. Její pevné názorové postoje jí zajišťují stabilitu za každého režimu. Právě pevné postoje jsou podle dotazovaných hlavním důvodem odevzdání svých hlasů právě pro KDU-ČSL. Dalším silným faktorem je zastoupení nových a silných osobností ve vedení strany. Toto se promítá na každou sféru hierarchie strany.

Po bližším prozkoumání tabulky pět a šest, vidíme jasné důkazy o voličské otevřenosti pro změnu jakou právě KDU-ČSL nabízí. Zatím-co v předchozích volbách nezískalo ani jeden mandát, ve valbách námi zkoumaných zaznamenalo nemalý úspěch napříč celou Prahou. Pomineme-li okrsky kde se do volebního souboje ani nepřihlásilo, zaznamenali kandidáti skoro ve všech okrscích rostoucí preference.

ZÁVĚR

Cíl této práce lze vyvodit již z jejího názvu. Snahou bylo nastínit důvody nárůstu volebních preferencí strany a pro zjednodušení byl vybrán pouze okruh Hlavního města ve volbách komunálních. Celá problematika je ovšem mnohem složitější a proto byl v práci napřed věnován prostor pochopení vývoje volebního systému. Dále byl krátký exkurz do politických systémů které úzce souvisí s demokracií jako takovou a na závěr teoretické části byl prostor věnovaný vývoji sledované strany od jejího vzniku, přes nelehkou dobu socialismu, po současnost. Historická část byla zahrnuta do práce z důvodu pochopení důležitosti možnosti svobodné volby. Tato část neměla za účel pouze prohloubení zájmu o politické dění, který v posledních letech upadá, ale také zdůraznění principů našeho evropského právního založení. Odklon občanů od křesťanských zásad, na kterých je Evropa postavena se v posledních letech projevuje vzrůstající islamizací. Proti tomuto nebezpečí, ohrožení naší kultury, se dá bojovat pouze pevnými morálními zásadami.

Samotná praktická část ukázala, a provedené rozhovory potvrdily, že zájem občanů o dění v Hlavním městě stoupá. I tak se ovšem voleb na radnici účastní výrazně menší procento voličů, než do voleb parlamentních. Dalo by se říci, že voliči nejsou lhostejní situaci kolem nich. Mnozí se aktivně účastí protestních akcí, a to jak za svá práva, tak i za kulturní dědictví.

Po provedení rozhovorů, které nebylo prováděno dotazníkovou formou, ale formou osobních rozhovorů, je jasné že Pražané chtěli politickou změnu, neustálé korupční kauzy donutily voliče ke změně svých preferovaných stran. Dalším zjištěným faktorem bylo aktivní zapojení členů KDU-ČSL do dění ve městě. Množství akcí, organizovaných členy strany, stranu v očích veřejnosti zviditelnilo a dalo tím možnost nahlédnout na „novou KDU-ČSL“. A právě přiblížení se lidem se ukazuje jako krok správným směrem. Voliči si stále hlouběji uvědomují zodpovědnost politiků, jež si zvolili. Více dbají na směr a politické myšlenky. Nemalou částí, jež ovlivňuje jejich rozhodování, je také osobnost volená. Právě tyto poznatky mohou pomoci politikům i do dalších volebních kampaní, i když ne jen do nich.

SEZNAM POUŽITÝCH ZDROJŮ

Seznam použitých českých zdrojů

BUREŠOVÁ, Jana. *Proměny společenského postavení českých žen v první polovině 20. století*. Olomouc: Katedra historie, Univerzita Palackého, 2001. ISBN 9788024402482.

BUREŠ, Jan. *Česká demokracie po roce 1989: institucionální základy českého politického systému*. Praha: Grada, 2012. ISBN 978-80-247-4283-0.

CABADA, Ladislav a Marek ŽENÍŠEK. *Smíšené volební systémy*. Dobrá Voda: Aleš Čeněk, 2003. ISBN 80-86473-44-9

ČMEJREK, Jaroslav, Václav BUBENÍČEK a Jan ČOPÍK. *Demokracie v lokálním politickém prostoru: [specifika politického života v obcích ČR]*. Praha: Grada, 2010. Politologie (Grada), str. 219, ISBN 978-80-247-3061-5.

HEYWOOD, Andrew. *Politologie*. Praha: Eurolex Bohemia, 2004. Politologie (Eurolex Bohemia). ISBN 8086432955.

HOLZER, Jan a Stanislav BALÍK. *Centrum pro studium demokracie a kultury*. 2007.

HEYWOOD, Andrew. *Politologie*. Praha: Eurolex Bohemia, 2004. Politologie (Eurolex Bohemia). ISBN 8086432955.

CHARVÁT, Jakub. *Politika volebních reforem v ČR po roce 1989*. Praha: Grada, 2013. Politologie (Grada), str. 159. ISBN 978-80-247-4700-2.

CHYTILEK, Roman. *Volební systémy*. Praha: Portál, 2009, str. 96, ISBN 9788073675486

MAREK, Pavel. *Jan Šrámek: kněz, státník, politik*. Olomouc: Katedry politologie a historie Filozofické fakulty Univerzity Palackého, 2004. ISBN 9788090096516.

RÁKOSNÍK, Jakub. *Odvrácená tvář meziválečné prosperity: nezaměstnanost v Československu v letech 1918-1938*. V Praze: Karolinum, 2008. ISBN 9788024614298.

ROŽŇÁK, Petr. *Politologie pro všechny*. Ostrava: Key Publishing, 2014. Monografie (Key Publishing). ISBN 9788074182143.

ŘÍCHOVÁ, Blanka. *Úvod do současné politologie: [srovnávací analýza demokratických politických systémů]*. Vyd. 3. Praha: Portál, 2012. ISBN 9788026202189.

ŠARADÍN, Pavel. *Politické kampaně, volby a politický marketing*. V Olomouci: Periplum, 2007. Studie a analýzy (Periplum). ISBN 978-80-86624-36-5.

DENVER, David (2003): *Elections and Voters in Britain*, Palgrave, New York. Jackmann, W. Robert, Miller

Seznam použitých internetových zdrojů

iDnes. Volby. [online]. © 1999-2017. [cit. 02-01-2017]. Dostupné z:
<https://volby.idnes.cz/komunalni-volby-2014.aspx?t=3&o=4&o2=CZ0323>

Institut politického marketingu. Slovník politického marketingu: Politický marketing [online]. ©2017 [cit. 2017-02-20]. Dostupné na <http://politickymarketing.com/glossary/politicky-marketing>

KDU-ČSL. Stručná historie ČSL a KDU-ČSL. [online]. ©1997-2015. [cit. 20-12-2016]. Dostupné z: <http://www.kdu.cz/o-nas/historie>

MediaGuru. *Politický marketing: Nástroje, které zatím v ČR nenajdete*. [online]. ©2015 [cit. 01-01-2017]. Dostupné z: <https://www.mediaguru.cz/2015/05/nastroje-politického-marketingu-ktere-v-cr-zatim-nenajdete/>

Základy sociologie. Moderní dělení politických systémů. [online] ©2007-2016 [cit. 19-01-2017]. Dostupné z:http://sociologie.topsid.com/index.php?war=moc_a_autorita&unit=moderni_deleni_politickyh_systemu

Zákon č. 247/1995 Sb., o volbách do Parlamentu České republiky a o změně některých zákonů ze dne 27. září 1995. In: *Sbírka zákonů České republiky*. 1995, částka 65, s. 3529-3554. Dostupné z: http://aplikace.mvcr.cz/sbirkazakonu/SearchResult.aspx?q=247/1995&typeLaw=zakon&what=Cislo_zakona_smlouvy

Středo evropské politické studie. Volební účast ve volbách do obecních zastupitelstev v ČR. [online]. © 2003-2017. [cit. 28-02-2017]. Dostupné z: <http://www.cepsr.com/clanek.php?ID=198>

Seznam ostatních zdrojů

Oficiální dopis členům KDU-ČSL. Autor: Mgr. J. Čížínský

Oficiální dopis členům KDU-ČSL. Autor: MVDr. Pavel Bělobrádek Ph.D. MPA.

SEZNAM ZKRATEK

ČR – Česká republika

ČSSD – Česká strana sociálně demokratická

ODS – Občanská demokratická strana

KDU-ČSL – Křesťanská demokratická unie – Československá strana lidová

KSČM – Komunistická strana Čech a Moravy

VV – Věci veřejné

SEZNAM OBRÁZKŮ, TABULEK A GRAFŮ

Tabulka 1: Porovnání výsledků mezi ČR a Prahou.....	23
Tabulka 2: Porovnání volební účasti v Praze a v konkrétních městech	24
Tabulka 3: Výsledky komunálních voleb v pražských částech r. 2010.....	50
Tabulka 4: Vyhodnocení volebních výsledků komunálních voleb r. 2014	52
Tabulka 5: Tabulka úspěšnosti politických stran ve volebním obvodě Praha 1.....	54
Tabulka 6: Tabulka úspěšnosti politických stran ve volebním obvodě Praha 3.....	56

BIBLIOGRAFICKÉ ÚDAJE

Jméno autora: Pavel Odrazil

Obor: Řízení lidských zdrojů

Forma studia: Kombinované studium

Název práce: Vyhodnocení volební kampaně politické strany v pražských komunálních volbách

Rok: 2018

Počet stran textu bez příloh: 38

Celkový počet stran příloh: 0

Počet titulů českých použitých zdrojů: 8

Počet titulů zahraničních použitých zdrojů: 2

Počet internetových zdrojů: 7

Vedoucí práce: RNDr. Jaroslav Huk CSc.